

POMURSKI VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

MURSKA SOBOTA, 5. FEBR. 1959
Leto. XI. — Štev. 5 Cena din 10.—

Mladi proizvajalci

med današnjim in jutrišnjim dnem

Na nedavnem posvetovanju o problemih delavske mladine o podjetjih Pomurja je član predsedstva CK LMS tov. Marjan Rožič v razpravi poudaril, da smo dosegli v zadnjem letu v Sloveniji na področju dela in skrbi za delavsko mladino velik korak naprej. Usmerili

smo njeno pozornost k reševanju njenih lastnih problemov, ki so problemi družbe kot celote. Sodelovanje v reševanju vsakdanjih gospodarskih in političnih problemov o podjetjih pa ustvarja tudi večje zaupanje mladine v svojo organizacijo, ki je sestavni del ostalih političnih sil v podjetjih z ZK na čelu.

Nazadnje temu pa je še zmeraj preveč primitivnosti in iskanja nekih »svojih posebnih« mladinskih problemov. Organizacija LMS o podjetju mora imeti program, ki temelji na željah in hotenjih njenih članov, ne sme pa prezreti vsakdanjih problemov in ostalih brez ustreznih koristnih predlogov. Ko razmišljamo o večji proizvodnosti, mislimo le na ukrepe »od zgoraj«, vrsta ljudi v podjetjih, ki so zato tu, pa stoji ob strani, čeprav je to njihova osnovna službena dolžnost. K temu kaže dodati še dokaj ozko zaprtost in orientacijo mladih ljudi, ker jim šola ni dala tistega znanja, da bi širše gledali na probleme okrog sebe. Dober program dela in močna organizacija mladine — oboje je med seboj močno povezano. Organizacija LMS mora prisluhniti vsemu, kar se o podjetju dogaja. Hkrati pa je v našem okraju toliko bolj važno, da osredotočimo v podjetjih čimveč mladine. Ta bo potem reševala tako proizvodne in druge probleme o podjetju, na terenu pa bo delovala v društvi in v okolišnih komunah.

Pozabiti ne smemo tudi na mladino na kmetijskih gospodarstvih, ki lahko precej pripomore k izpolnjevanju gospodarskih nalog kmetijskih gospodarstev. Ob tem velja pohvaliti pobudo OK LMS, ki se je zavzel za organizacijo in utrjevanje klubov mladih proizvajalcev.

Delitev sredstev po podjetjih je za mlade proizvajalce velikega pomena tako zaradi tega, da bodo sredstva smotrno izkoriščena, a tudi zato, da bodo zares dosegli družbeni standard. Mnogo mladih delavcev je brez ustreznega stanovanja in prehrane. Sene da ne bi bilo umestno, da bi gradili sedaj samske bloke, zato pa samska stanovanja v okoliših družinskih stanovanjskih blokov. V takem okolju se bodo mladi delavci nedvomno bolje počutili.

Na istem posvetovanju je sekretar OK ZKS tov. Jan Ros med drugim dejal v zvezi z razpravo o novih tarifnih pravicah, da je treba slednje postaviti na takšno osnovo, da bo sleherni stimuliran po svojem delu. Velja naloga mladih proizvajalcev pri tem je, da se pravočasno vključijo o

(Nadaljevanje na 2. strani)

Na svojih konferencah mladina ži vahnjo razpravlja o aktualnih problemih

Družbeni plan in proračun OLO za leto 1959: KMETIJSTVO V OSPREDJU

Pretekli petek so odborniki obeh zborov okrajnega ljudskega odbora razpravljali in sklepali o družbenem načrtu in proračunu OLO za tekoče leto. /asedanju sta prisostvovala tudi oba zvezna ljudska poslanca — Janez Hrbar in Ivan Kreft — dalje državni podsekretar tov. dr. Tone Vratuša in predsednik okrajnega odbora SZDL tovariš Jan Ros.

Pred zasedanjem obeh zborov so se odborniki sešli v okolišju kluba ljudskih odborov in dve uri razpravljali o predlogu družbenega načrta za leto 1959. Obširneje o tem poročamo na tretji strani. Po razpravi v klubu odbornikov je bila skupna razprava obeh zborov, prav tako o predlogu družbenega načrta in proračuna. Obširneje o razpravi k predlogu plana je podal podpredsednik OLO, Joško Slavič, predlog proračuna 1959 pa je obravnaval Karel Lutar, predsednik sveta za družbeni plan in proračun OLO. Tudi na

skupnem zasedanju obeh zborov so o predlogu razpravljali in stajali pripombe številni odborniki.

Po končani skupni seji sta se sestala oba zbora na ločenih sejah, kjer so bila ponovno obravnavana posamezna poglavja predloga družbenega plana in proračuna OLO. Oba zbora sta za tem z glasovanjem sprejela

letošnji družbeni plan in proračun okrajnega ljudskega odbora. V celoti bo objavljen v prihodnji številki »Uradnega vestnika« OLO Murska Sobota.

Predloge družbenih planov in proračunov pripravljajo tudi v občinskih ljudskih odborih, ki jih bodo sprejeli — predvidoma v vseh pomurskih občinah — še v tem mesecu.

Letni občni zbor ObSS Murska Sobota Večja družbeno-politična afirmacija

Letos 26% sredstev za družbeni standard?

Uvodoma so zbrani počastili z enim nutnim molkom spomin na lani preminulega predsednika ZSJ in člana izvršnega komiteja ZKJ Djura Salaja, potem pa so poslušali poročilo upravnega odbora, ki ga je podal dosednji predsednik ObSS Jože Brdnik. Po razpravi, ki je zajela vrsto aktualnih problemov, so izvolili nov 23-članski ObSS in 3-članski nadzorni odbor, za delegata za skupščino ZSJ pa je bil izvoljen Janez Drvarič, dosednji tajnik ObSS.

V dokaj obširnem, izčrpnem in vendar premalo analitičnem

V nedeljo je bil v Soboti letni občni zbor občinskega sindikalnega sveta. Mimo 64 delegatov iz vseh sindikalnih podružnic v občini so zboru prisostvovali še: predsednik OSS Franc Škoberne, sekretar ObK ZKS Jože Vild, poslanec republiškega zbora proizvajalcev Marija Vildova, podpredsednik ObLO Stefan Sabjan, org. sekretar ObK ZKS Franjo Sonaja in tajnik OSS Rudi Rapi-Savo.

poročilo Jožeta Brdnika je bilo v poglavju »Delavsko in družbeno upravljanje« med drugim tudi poudarjeno, da v naših razmerah še vedno premalo vrednotimo vlogo sindikata kot družbeno-politične organizacije. Tako se v nekaterih gospodarskih podjetjih še vedno po-

javljajo težnje po »sindikalizmu«, kar pomeni: z drugimi besedami, da sindikat ni sestavni del vsega družbenega mehanizma, marveč nekaj zase. Enako nevarna je tudi druga skrajnost: delavsko upravljanje je nekakšna avtonomna, neposredna delavska demokracija, kamor se sindikat nima pravice vmešavati. Tudi mnenje, da sindikat v pogojih delavskega upravljanja ni več potreben, ne pomeni nobenega koraka naprej.

Kakor je bilo razvidno iz poročila, bodo gospodarske organizacije v občini zbrale letos okrog 53 milijonov sredstev za delitev. Po sedanjih predvidevanjih bodo ta sredstva porazdeljena takole: skladi osnovnih sredstev 20 milijonov 500 tisoč din, skladi obratnih sredstev 11 milijonov 500 tisoč din, družbeni

standard 13 milijonov 800 tisoč din in ostanek nerazdeljenih sredstev 5 milijonov 200 tisoč din.

Sindikalne organizacije v podjetjih bodo morale poskrbeti, da bodo ta predvidevanja uresničena in celo več: da bomo za življenjski standard priskrbeli ne samo 26 odst. od skupnega dohodka za delitev, marveč je važno, da uveljavijo svoj družbeno-politični vpliv tudi v tem smislu, da bo razdeljenih čimveč sredstev iz ostanka na sklade skupne uporabe, od tam pa za širši družbeni standard zaposlenih delavcev in uslužbencev.

Kakor kažejo podatki, smo lani v gospodarskih organizacijah zadovoljivo uresnili proizvodne obveznosti napram perspektivnemu načrtu gospodarskega razvoja. Tako je bila planirana vrednost bruto produkta presežena za 11,4 odst. ali za 15,7 odst. napram letu 1957. Toda če ob tem upoštevamo še sočasno povečanje delovne sile

(Nadaljevanje na 2. strani)

Miha Marinko MLADIM ZADRUŽNIKOM

Ob zaključku seminarja za mlade zadružnike — udeležilo se ga je 150 slušateljev iz vse Slovenije, med njimi tudi precej zastopnikov zadružne kmetijske mladine iz Pomurja — je na svečanosti, ki so jo priredili v petek, 30. januarja na srednji kmetijski šoli v Mariboru, govoril tudi predsednik Ljudske skupščine LRS tov. Miha Marinko o perspektivi kmetijskega kmetijstva v prihodnosti. Dejal je:

»Razvijati kmetijsko proizvodnjo je še nadalje naša zelo važna naloga. Kmetijstvo je bilo doslej le slabo donosna gospodarska panoga, kar pa v bodoče ne bo smelo biti. Nesklad med kmetijsko in industrijsko proizvodnjo je našemu gospodarstvu povzročal velike težave. Zato smo v zadnjih letih že pričeli z mehanizacijo kmetijstva.

Zapaziti je bilo tudi, da se je življenjski raven na vasi hitreje dvigala kot v mestih. Zato bomo morali ta nesklad učinkovito odpraviti in dvig življenjskih pogojev na vsi zasnovati na solidnejši gospodarski osnovi. To pomeni: čim bolj moramo dvigati proizvodnost dela v kmetijstvu. Starokopiten način obdelovanja zemlje bomo morali temeljito izkoreniniti in preiti na moderno obdelovanje.

Na naši vasi je še vedno močno zakoreninjena navada, da posamezen proizvajalec proizvaja oziroma prideluje le za svoje potrebe. Kmetje tako pridelujejo na desetine raznih kultur. Taka proizvodnja je seveda nerentabilna in skupnosti nekoristna. Koristnost posameznega kmetovalca danes lahko cenimo samo po tem, kolikor je s svojo proizvodnjo skupnosti koristen.

Kmetijski proizvajalec mora pridelovati več od svojih potreb in mi lahko od njega tudi zahtevamo. Postati mora

(Nadaljevanje na 2. strani)

V Ormožu so ustanovili šolo za TBC bolnike

Materialna pomoč Okrajnega ljudskega odbora M. Sobota

Z letošnjim šolskim letom je pričela delovati v ormoški bolnišnici za TBC dvoletna vrtinarsko-sadljarska šola. Pobudo za ustanovitev te šole je dal republiški svet za zdravstvo. K ustanovitvi šole je pomagal poleg Okrajnega ljudskega odbora Maribor še OLO Murska Sobota, ki je prispeval v ta namen 200 tisoč dinarjev.

Podobne šole so bile ustanovljene tudi pri nekaterih drugih zdraviliščih. Tako deluje na Golniku administrativna šola, v kateri se bolniki usposabljajo za različne pisarniške poklice.

Ormoška dvoletna vrtinarsko-sadljarska šola je urejena tako, da imajo gojenci v prvem letniku teoretični, v drugem letniku pa praktični pouk. To je primerno za zdravstveno stanje bolnikov, ki v prvem letu šolanja še niso sposobni za fizično delo. Pri praktičnem pouku se bodo posluževali vrtnarije ormoškega kmetijskega posestva.

V prvi letnik se je prijavilo 22

bolnikov. Izmed teh jih je največ iz soboškega okraja, posamezniki pa so se prijavili tudi iz ostalih zdravilišč, nekaj iz Golnika, Topolšice in Novega Celja.

Po končanem šolanju bodo dobili gojenci šole primerne kvalifikacije, ki jim bodo omogočale, da se po končanem okrevanju zaposlijo.

Vsekakor je pobuda za ustanovitev šole, pripravljenost bolnišnice, da da šoli primerne prostore in pomoč okrajnega ljudskega odbora, vredna omembe.

Nova stanovanja v Ormožu

Koncem januarja so v Ormožu dogradili trinadstropni in 16-stanovanjski blok. Sredstva za gradnjo bloka je prispeval občinski ljudski odbor iz sredstev stanovanjskega sklada. Vsa dela pri gradnji so bila dobro izvedena, zavlekla pa so se predvsem pri nekaterih notranjih zdarskih delih.

RAZPRAVA O OBRTI

Pretekli četrtek je bil na okrajni obrtni zbornici v Murski Soboti razgovor o problemih obrti in o nadaljnjem razvoju obrtništva v našem okraju. Razgovora so se udeležili pomočnik državnega sekretarja za obrt in industrijo pri IS LS LRS Vasja Klajnshek, predsednik republiške obrtne zbornice Ivan Novak — Očka, tajnik republiške obrtne zbornice Danilo Bračič, predsednik OLO Rudi Čačinovič, sekretar OK

ZKS Jan Ros, predstavnik političnih in upravnih forumov občinskih ljudskih odborov in predsedniki obrtnih pododborov.

Razgovor o obrti je dal pobudo za razpravo o tej problematiki na seji OO SZDL, ki bo v soboto. Pričakovati je, da bo dala ta razprava določene zaključke in nakazala perspektivo za nadaljnji razvoj obrti v Pomurju.

Posvetovanje o problemih delavske mladine v podjetjih Pomurja Širši razmah v delu

V nedejo je bilo v M. Soboti na pobudo okrajnega komiteja LMS posvetovanje o problemih delavske mladine v podjetjih. Posvetovanje je vodil predsednik OK LMS M. Sobota tov. Stefan Seruga, udeležili pa so se ga predstavniki delavske mladine z obeh bregov Mure. Kot gosta sta prisostvovala sekretar OK ZKS tov. Jan Ros in član predsedstva CK LMS tovariš Marjan Rožič.

Razpravljali so med drugim o delitvi sredstev v podjetjih in sklenili, da mora pri tem sodelovati tudi mladinska organizacija. Ugotovili so, da je v podjetjih v Pomurju precej mladine, ki še ni vsa vključena v svojo organizacijo. V mnogih podjetjih še niso našli pravega odnosa do mladinske organizacije, medtem ko so se klubi mladih proizvajalcev bolje uveljavili, saj ponekod že dobivajo sredstva za delovanje. Predsednik OK LMS tov. Stefan Seruga je poudaril pomen političnega dela med delavsko mladino in izobraževanja ter strokovnega izpopolnjevanja. Glede tarifnih pravicnikov je dejal, da tudi v njih uvrščajo v podjetjih mladino na postranski delovni mesta. Pozval je delavsko mladino, naj se zavzame za normiranje vseh delovnih mest, kjer je to mogoče, in za delo po normi in akordu, ker bodo na ta način delavci plačani po storilnosti, hkrati pa bo prišla do izraza razlika med posameznimi delavci.

Dalje so navzoči opozorili na pojave, da v podjetjih, ki imajo serijsko proizvodnjo, vajenci niso opravljali tistega dela, ki bi jih usposobilo v boljšem strokovnem znanju, temveč so pomagali starejšim delavcem

pri akordnem delu. Omenili so, da mladina ni dovolj poučena o delavskem samoupravljanju, zato bi se morali aktivni v podjetjih medsebojno sestajati, izmenjavati izkušnje in si širiti

pri akordnem delu. Omenili so, da mladina ni dovolj poučena o delavskem samoupravljanju, zato bi se morali aktivni v podjetjih medsebojno sestajati, izmenjavati izkušnje in si širiti

in se ena zanimivost: na slovenskem podeželju je sedaj že 123 televizijskih sprejemnikov. Največ jih ima Gornja Radgona — kar 14 — in glede na povprečno število prebivalcev prednjači celo pred našimi glavnimi mesti: Beogradom, Zagrebom in Ljubljano.

obzorje. Ugotovili so, da je strokovna izobrazba vajencev nezadostna in da organizacija pouka nikakor ne zadovoljuje, hkrati pa vajenci, ki popoldne delajo, nimajo zaradi odsotnosti mojstrov dovolj možnosti strokovnega izpopolnjevanja. Dodal so, da sindikalne podružnice in uprave podjetij nudijo pričakovano pomoč klubom mladih proizvajalcev.

O nagrajevanju vajencev so menili, da naj da podjetje va-

jencem takšno delo, da se bodo slednji lahko tudi kaj naučili in nagrado s svojim delom zaslužili. Predstavnica delavske mladine iz Lendave je povedala, da tamkajšnja mladina nima nobenega kulturnega razvedrila. Dovoljeni so le redki filmi, zvečer pa vajenci ne morejo k predstavam. Po razpravi so sklenili, da bodo v prihodnje večkrat sklicali podobna posvetovanja in pritegnili k

TELEVIZIJA

V Sloveniji ima 34 kmetijskih zadrug televizijske sprejemnike, a le 12 zadrug že urejene klubske prostore. Ugotavljajo namreč, da je večina televizorjev še vedno v gostinlah.

V nekaterih zadrugah pa so že poskrbeli, da se lahko s pomočjo televizije tudi izobražujejo, saj je znano, da bo naša televizijska služba kaj kmalu uvedla posebne programe tudi za podeželje in zlasti za pomoč v napredku kmetijskega pridelovanja, zato bo televizija koristna našim zadružnikom tudi v strokovnem smislu. V Braslovčah so na pr. preuredili vaško knjižnico v klub s čitalnico in prostorom, v katerem se že zbira staro in mlado ob televizijskem sprejemniku. Sredstva so prispevali ljudje sami.

In še ena zanimivost: na slovenskem podeželju je sedaj že 123 televizijskih sprejemnikov. Največ jih ima Gornja Radgona — kar 14 — in glede na povprečno število prebivalcev prednjači celo pred našimi glavnimi mesti: Beogradom, Zagrebom in Ljubljano.

—sk

njem večji krog mladine, posebej pa bodo sklicali posvetovanja z vajenci in pomočniki v zasebnem sektorju obrti. Sprejeli so tudi sklep o posvetovanju z mladimi člani DS, ki jih je v okraju 83, in o uvedbi proizvodnih konferenc v vseh podjetjih. Naposled so sklenili, naj bodo programi organizacij LMS v podjetjih privlačni za vso mladino, ki jo je treba tudi vključiti v organizacijo.

B.S.

Novi traktorski priključki za pridelovalno sodelovanje v Pomurju

PESTER PROGRAM PRAZNOVANJA V G. RADGONI IN LJUTOMERU

Program prireditve, ki so ga sprejeli na nedavnem posvetovanju pripravljalnega odbora v Gor. Radgoni, je zelo pester. Prireditve bodo čez vse leto. Osrednja prireditev bo 24. maja v občinskem središču. Po pomeni bo daleč presegla lokalne meje. O pomenu upora v Gor. Radgoni leta 1918 je na posvetovanju, ki ga je vodil Branko Zdravce, obširno govoril zvezni ljudski poslanec Ivan Kreft. Datje bo 3. maja odkritje spominske plošče proleterkemu pisatelju Ivanu Vuku — Starogorskemu na Stari gori, 7. junija okrajni zlet »Partizana«, 12. julija okrajno praznovanje Dneva soferjev in avtomobanikov, padlim borcev v NOB bodo odkrili več spominskih plošč, a skupina Radgončanov se bo podala tudi na kraj, kjer je v herojski borbi padel Pohorski bataljon in bil ustreljen Djuro Djaković. Pester program pripravlja tudi enota JLA. V okviru praznovanja 40-letnice delovanja KPJ in SKOJ bo tudi koncert pevskega zbora domače »Svobode«, koncert mladinskega pevskega zbora, pevski festival, gostovanje pevskega zbora »Slavko Osterca« iz Maribora itd.

V počastitev tega praznika so že začeli tekmovati tudi v nekaterih društvi in delovnih kolektivih. Člani radgonske SD bodo »uredili« strelšče v Hercegovščaku, v Apačah bodo uredili letno kopolšče, delavci »Avtozemonta« bodo presenili radgonske otroke z urejenim igriščem itd. — skratka, že sedaj je mnogo koristnih pobud, katerim pa se bodo, kot pričakujejo, pridružili še drugi društveni in delovni kolektivi.

Tudi v Ljutomerški občini se že pripravljajo na praznovanje. Pred dnevi je imel pripravljalni odbor svojo prvo sejo. Prisostvovala sta ji tudi podpredsednik OLO Joško Slavič in zvezni poslanec Ivan Kreft.

Na prvi seji so pod predsedstvom Toneta Trudna sklenili, da bo osrednja proslava 6. septembra na Glavnem trgu v Ljutomeru. Na tej proslavi se bodo spomnili zgodovinskega dogodka v l. 1935, ko so orožniki in tiskarji oblastniki streljali na demonstrante — vinarje, ki so terjali svobodo in večji kos kruha za delovno ljudstvo. Mimo tega glavnega praznovanja bodo večje prireditve še 8. marca, ob Dnevu žena, na dan 1. maja, 4. julija — ob Dnevu borca — in 1. junija, ko bodo Ljutomerški občani imeli svoj praznik.

Pripravljalni odbor pa pričakuje, da ta program še ni dokončen, saj menijo, da ga bodo še izdatno dopolnile društvene in sindikalne organizacije po podjetjih. Tako bo delovni kolektiv VG Ljutomer priredil še posebno proslavo.

NE LASTNINA, MARVEČ DRUŽBENO NAPREDNA PROIZVODNJA

Letos v Jugoslaviji 83 milijard din za kmetijstvo

Zvezni ljudski poslanec Janez Hribar se je pretekli petek mudil med soboškimi volivci. V dvorani kina »Park«, kjer se je zbralo kakih 300 volivcev, je govoril o aktualnih notranjepolitičnih in gospodarskih vprašanjih, kakor tudi o osnovnih smernicah letošnjega zveznega družbenega načrta.

Govoreč o velikih pridobitvah narodnoosvobodilnega boja, ki so utelešene v pomembnih zakonskih aktih najvišjih predstavniških organov ljudske oblasti v Jugoslaviji, povojni obnovi dežele in nadaljnji socialistični graditvi, je tov. Hribar poudaril, da je ves razvoj dogodkov in ukrepanj po osvoboditvi do danes en sam nepretrgan proces, ki ima skupno z intenzivno graditvijo težke industrije odločilen pečat gospodarske krepitve Jugoslavije. Naša domovina je že postala iz nekdane polkolonialne države industrijsko napredna dežela s svojstvenim družbenim sistemom, ki temelji na pobudah

najširših delovnih množic v delavskem in družbenem upravljanju, a je prav zaradi tega deležna posebne pozornosti: mednarodnega delavskega gibanja in naprednih sil v svetu, ki vidijo v naši demokraciji

vzgleden napredek v družbenem gibanju k resničnemu socializmu.

V zvezi z nacionalizacijo večstanovniških poslopij in gradbenih parcel je tov. Hribar de-

(Nadaljevanje na 4. strani)

MLADI PROIZVAJALCI med današnjim in jutrišnjim dnem

(Nadaljevanje s 1. strani)

Priprave za prihodnje leto in se zaopazimo za čim boljše organizacijo dela na vsakem delovnem mestu, za štednjo itd. Tudi uresničitev postavljenih planov naj bo skrb mladih proizvajalcev, ki morajo videti in pomagati urejati vsa bistvena vprašanja. Zal pa še ne znamo zainteresirati ljudi za reševanje vseh teh problemov. Ljudje, tudi mladi, ne čutijo da so organizacije njihove in da služijo doigu življenjskega.

Pomembna je tudi vprašanje odnosa vodstva podjetja in sindikata do aktivov LMS o podjetju oziroma obratno. Tudi tehnična vprašanja so nedvomno važna za osebo. Na primer: ali mora podjetje plačati ure, ki jih prebije mladinec ali mladinka na seji mladinskega obč. foruma, ali je podjetje dolžno dati in urediti sobo za sestanke mladinske organizacije, ali mora dopolniti mladincu ali mladinki odhod v brigado, plačati izgubo v služku in podobno. Pri osem tem je zelo važno, kakšno je delo mladinskega aktivca, tudi glede na perspektivo. Podjetje bo gotovo ustreglo željam mladine, če bo videlo, da je ta nekaj pridobila, kar podjetju koristi. Nič manj ni važna tudi izbira mladince, ki bo šel na akcijo. Boljšo kadrovsko politiko bo izvajala mladinska organizacija, večje zaupanje bo imel vanjo kolektiv podjetja. Ob pravilni izbiri kadra bodo DS, UO in politične organizacije o podjetju zavzele pravičen odnos do mladih proizvajalcev. Seveda sodijo v vodstvo mladinskih aktivov izkušeni mladinci, manj izkušeni pa naj se ob njihovem delu učijo. Za mladince, ko odloži funkcije ob določenih starostih, pa velja, da njihova odgovornost s tem še ne preneha. Njihova pomoč je tudi poslednja zaželena in potrebna. B. S.

Miha Marinko mladim združnikom

(Nadaljevanje s 1. strani)

blagovni proizvajalec. Seveda pa mora zato imeti potrebne kvalifikacije, opustiti mora nerentabilno proizvodnjo, pri kateri ne more tudi pri najboljši volji skupnosti ničesar dati.

Posebno starejši ljudje se še krčevito drže starih navad in se upirajo vsemu, kar je moderno in napredno. Jasno je, da se v tem primeru ne bomo posluževali raznih administrativnih ukrepov. Zato pa morate vi — mladi — doma starejšim odpreti oči, jim povedati, da je naša perspektiva zelo realna in da obstajajo možnosti za boljše kmetijsko proizvodnjo.

V letu 1958, ko je bila razen v Sloveniji zelo neugodna letina, smo z modernizacijo dosegli take učinke, da smo z nje krili slabo letino na privatnih kmetijskih zemljiščih. Na 15 odstotkih zemlje socialističnega sektorja smo dosegli 50 odstotkov vseh tržnih viškov.

Z nadaljnjim napredkom kmetijske proizvodnje lahko dosežemo, da bo postal uvoz pšenice in drugih važnih kmetijskih pridelkov nepotreben. Kmetijstvo lahko postane pri naši blagovni izmenjavi s tujino prav tako koristno kakor industrija.

Letni občni zbor ObSS Murska Sobota

Večja družbeno-politična afirmacija

(Nadaljevanje s 1. strani)

za 30,3 odst. napram letu 1957 (upoštevamo II. polletje), ugotovimo, da povečanje proizvodnje ni toliko rezultat povečanja proizvodnosti in storilnosti, kolikor drugih činiteljev. Vzroki za to so v premalo stimulativnem nagrajevanju posameznikov in skupin po učinku dela, saj precej podjetij še nima normiranega delovnega niti uvedene plačevanja dela po učinku. Seveda je stanje na tem področju dokaj različno: tako je imelo podjetje Proizvodnja kremenčevega peska lani 21 odst. delovnih ur po učinku,

»Panonija« 76 odst., Opekarna Puconci 63 odst., »Mura« 66 odstotkov, Tovarna mesnih izdelkov 58 odst., »Sograde« 15 odst., KG Rakičan 66 odst., Tovarna mlečnega prahu 0 odst. itd.

Podpiranje gospodarskega razvoja in standard

Najprej je spregovoril podpredsednik Obč. LO Stefan Sabjan o razmerah v manjših podeželskih gradbenih in drugih obratih. Stanje v nekaterih podjetjih je nevarno, je dejal, saj delujejo zgolj pod socialistično firmo, nimajo nikakršnega delavskega upravljanja in mimo tega, da v nekaterih primerih niti

ne izplačujejo delavcem 100 odst. plač, ničesar ne dajejo družbi. V teh podjetjih bo treba vskladiti poslovanje z normalnimi družbenimi merili ali pa jih likvidirati. — Pri delitvi sredstev na sklade bodo morale naše gospodarske organizacije ubrati srednjo pot, saj je večina podjetij v svojem največjem razvoju,

ne izplačujejo delavcem 100 odst. plač, ničesar ne dajejo družbi. V teh podjetjih bo treba vskladiti poslovanje z normalnimi družbenimi merili ali pa jih likvidirati. — Pri delitvi sredstev na sklade bodo morale naše gospodarske organizacije ubrati srednjo pot, saj je večina podjetij v svojem največjem razvoju,

Tito - gost Etiopije

V ponedeljek so predsednika Tita najpristrajše sprejeli v pristanišču Masua v Etiopiji. Ljudstvo je prineslo parole izpisane v srbohrvaškem jeziku in vse je bilo okrašeno z jugoslovanskimi in etiopskimi zastavami. Ob prihodu predsednika Tita v prijateljsko Etiopijo so ga pozdravile tudi obalne baterije s salvo topov. Nato je predsednik Tito s spremstvom odpoval proti Adis Abebi. V glavno mesto Etiopije so prispeli s posebnim jugoslovanskim letalom. Na letališču so se pristojno pozdravili s cesarico in cesarjem Haile Selasie. Potem ko se je končala slavnost sprejema, je predsednik Tito dejal v pozdravnem govoru: »V vašo deželo smo prišli z iskreno željo, da prispevamo k nadaljnji krepitvi in razvijanju še plodovitejšega sodelovanja med našima dvema deželama.« Predsednik Tito je poudaril koristnost medsebojnih stikov in zlasti lepe re-

Z nedavnega obiska na Ceylunu: predsednik Bandaranaike predaja predsedniku Titu darilo

zultate dosedanjega sodelovanja, ki se vse lepše razvija. Ko se je toplo zahvalil etiopskemu cesarju za gostoljubnost, je sporočil etiopskemu ljudstvu najboljše želje za vestranski napredek.

Ko sta se cesar Haile Selasie in predsednik Tito s spremstvom peljala skozi mesto, ju je povsod burno pozdravljala množica prebivalcev. Predsednik Tito se je nastanil v Palači jubileja, kjer bo ves čas svojega obiska. Zvečer istega dne sta cesar in cesarica priredila predsedniku Titu slavnostno večerjo, na kateri sta izmenjala zdravici. Med tem pa so se sporočili tako v Beogradu kot v Karumu, da bo trajal obisk v Etiopiji še sedem dni, kajti predsednik Tito bo že 12. februarja obiskal Sudan, kjer si bo ogledal jez Vadi Medani na Senaru in El Oheid, kjer se bo udeležil velikega plemenskega zborovanja.

Z zadnje seje ObLO Gornja Radgona

Razširitev pomožne šole, krajevni urad v Ivanjcih

Osrednji točki zadnje seje ObLO Gornja Radgona sta bili poročili sveta za notranje zadeve in sveta za šolstvo.

Odbornike je zlasti zanimala problematika šolstva v občinskem okolišču. V živahni razpravi so osvetlili predvsem najbolj žgoče probleme: občutno pomanjkanje strokovnih moči, kar je zlasti odno v okolišču bivše vdemске občine. Odbornica Marija Klobasa s Stare gore je omenila med drugim tudi koristno vlogo Pomožne šole v Gor. Radgoni in se zavzela za njeno razširitev, saj je v občini še mnogo šolobveznih otrok, ki naj bi bili deležni vzgoje v tem posebnem zavodu.

Na ločenih sejah sta oba zbora razpravljala še o spremembi statuta, o povšiljanju prometnega davka v trgovini, o garancijskih izjavah za posamezna podjetja itd. V spremembi statuta so upoštevali tudi želje volivcev Stavešnice in Staveškega vrha, da bi dobili svoj krajevni urad v Ivanjcih. Ob zboru sta sklenila, da se bo povečal prometni davek v trgovini za 4 odst. Z garancijo KZ Spod. Sčevnica so sedaj ustvarjeni temelji za njeno nadaljnje delovanje.

Pojasnilo

V zvezi s poročilom o skupščini ObSS Gornja Radgona pod naslovom »Sindikati in gospodarske možnosti komunee, objavljenem v predzadnji številki našega lista, smo dobili od sekretarja ObK ZKS v G. Radgoni tov. Marije Levarjeve naslednje pojasnilo v zvezi z njenim izvajanjem na tej skupščini:

»Na že omenjenem sestanku nisem govorila, da dela gradbeno podjetje stanovanjski blok 8 mesecev, pa se nič ne pozna, ker dobro vem, da so novi blok začeli graditi avgusta 1958, da je že pod streho in da notranja dela že tudi opravljajo.

Dalje nisem govorila, da bo treba nekatere ljudi odsraniti iz podjetja, ker ni urejeno normiranje, marveč, da je to slabost vsega kolektiva, ki bi moral urediti prav notranjo organizacijo dela in seveda tudi normiranje, ker bo to v korist delavca, kolektiva in skupnosti.

Združevanje manjših podjetij, cenejša stanovanja...

Delegat Stefan Zekš je najprej omenil razmere v obrtnih podjetjih. V luči pomanjkanja strokovnih kadrov je zlasti pozdravil ukrepe v zvezi z združevanjem manjših obrtnih delavnic. Združena podjetja bodo mnogo lažje prišla do strokovnjakov. Pomanjkanje kvalificiranih delavcev je občutno tudi v gradbeništvu, čeprav ima Prekmurje mnogo kvalificiranih delavcev te stroke, ki pa odhajajo drugam zaradi ugodnejših plačilnih možnosti. Zavzel se je tudi za načrtno strokovno izobraževanje gradbenih delavcev (s pomočjo seminarjev), da bi tako pridobili čimveč kvalificiranih, za graditev cenejših stanovanj, ki jih bodo lahko deležni tudi navadni delavci iz proizvodnje, pa tudi za večjo udeležbo delavcev v organih družbenega upravljanja, ki odločajo na področju stanovanjske izgradnje.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Nudimo Vam poslovni uspeh!

Sporočite nam svoje želje na naslov:

REKLAMNI ODDELEK ČZP

POMURSKI TISK
MURSKA SOBOTA

Za zaprtimi vrati naše vsakdanjosti

Dolžniki družbe na zatožni klopi

Kdor hitro da, dvakrat da — Panorama mišljenj in ugotovitev — Zagon mladosti — Delovna inteligenca je najbolj odgovorna za vzgojo mladine — Kako vzgojiti našega delavca v samostojnega upravljalca v kolektivu in družbi? — Od naših družbenih organizacij je odvisno, če bo odplačevanje našega dolga družbi dolgo ali kratkoročno

Razumljivo je, da od delovne inteligence naša družba največ pričakuje. S tem nikakor ne mislimo trditi, da je zgolj naša ljudska inteligenca tista, ki ji lahko očitamo premajhno dejavnost v družbenem življenju in jo tako jasno postavimo na zatožni klop. Bodimo pravični in sedimo tudi mi na zatožni klop. Obtožno besedo dajmo v imenu družbe našim družbenim organizacijam, vsaj tistim, ki predstavljajo v naši skupnosti najmočnejše politične sile.

Pravična obtožba

V sindikalnih organizacijah sodijo, da bi bilo krivično trditi, da je delovna inteligenca, kar zadeva družbeno dejavnost, manj dejavna od naših delavcev. Posameznike, ki se z zavestjo udeležujejo izven svojega poklicnega dela na »ključnih« mestih naše socialistične družbe, najdemo med ljudsko inteligenco in delavstvom. Med obojimi pa so tudi taki, ki se ogibajo dejavnosti v družbi, zlasti politični. Vendar, če že govorimo o izvenpoklicni dejavnosti naše ljudske inteligence, v sindikalnih organizacijah opažajo, da so ti, ki so delavni, v večini primerov isti tovariši in tovarišice in uvrstimo

jih lahko med starejšo generacijo. To so v glavnem bivši borci, aktivisti in drugi, ki pa so seveda preobremenjeni z odgovornimi in ostalimi funkcijami.

Glede premajhne dejavnosti v družbenem delu pa velja ugotovitev, da so v tem oziru v prvih vrstah mladi absolventi visokih šol. Mnogi izmed njih so že bili uslužbenci ljudskih odborov in so opravljali takšno strokovno delo, da so bili v nenehni sliki z državljani, vendar danes ugotavljamo, da so si prav ti naši zaposlitve v ustanovah, kjer z našim delovnim človekom nimajo toliko ali sploh nič neposrednega opravka. V družbi jih sploh ne opazimo, kar vsekakor ni spodbudno

dejstvo. Huda obtožba — vendar pravična! Zelo delavna pa je naša bodoča delovna inteligenca na srednjih šolah, največ po zaslugi posameznikov, ki so s svojim vzgledom pritegnili ostale. Če bodo ti pokazali

enako mero vztrajnosti tudi na visoki šoli in po njej, bo z njimi družba veliko pridobila in jih ne bo mogla uvrstiti med svoje dolžnike. Kakor kaže, smo z obeti lahko zadovoljni.

Vzgledi vlečejo

V mladinskih organizacijah so naši obtožniki dodali novo gradivo. Trdijo, da bi bili tudi delavci bolj delavni v družbi, če bi našli ustrezen vzgled v delovni inteligenci. To opažamo že pri sestankih v podjetjih. Delavci se jih ne udeležujejo v zadostni meri, ker so uslužbenci uprave običajno ob strani izvenslužbenega dogajanja. Mladi pripadniki delovne inteligence, ki stanujejo na vasi in službujejo v mestu, bi nedvomno lahko mnogo koristili vaški mladini, saj bi ji lahko marsikaj, kar je danes življenjskega pomena za našo vas, bolje in bolj domljivo razložili. Ali je vzrok premajhne dejavnosti teh mladih intelektualcev (tudi iz uslužbenških vrst) res v tem,

da se ji ne zdi častno shajati in družiti se s kmečko mladino? Če je to resnica, potem je sramota toliko večja. Tudi uslužbenci krajevnih odborov bi lahko storili svoje in (kot primer) mladim kmetovalcem tudi računsko dokazali, kolko donosnejše je pridelovalno sodelovanje s kmetijsko zadrujo. Delavci delajo osem ur v tovarnah in podjetjih, kmetje razen pozimi še več in vendar pridejo zvečer prej na sestanek kot tisti, ki bi jim morali marsikaj povedati in obrazložiti. Hlastanje za honorarnimi zaslužki pa je vendarle samo del celote, ki ji pravimo, da je vzrok takšnega stanja.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Razprava o družbenem načrtu v klubu odbornikov

Ves družbeni mehanizem mora nastopati pri izvajanju družbenega načrta kot zaključena enota

V RAZPRAVI SO SODELOVALI MED DRUGIMI TUDI PODSEKRETAR V ZVEZNEM IZVRŠNEM SVETU DR. ANTON VRATUŠA, ZVEZNI LJUDSKI POSLANEC JANEZ HRIBAR IN SEKRETAR OK ZKS JAN ROS

Jan ROS:

Za pravilen odnos med komunami in podjetji

Od izvajanja tega letnega družbenega načrta bo odvisna realizacija našega perspektivnega načrta — je uvodoma poudaril tovariš Ros. Zato bo po-

ali ne. Glede na to so potrebni s strani komun razgovori s posameznimi podjetji, pri čemer je treba razsojati objektivno. Treba je že takoj ob začetku

dov, in končno, da tako izdelan tarifni pravilnik ne bo predstavljal nobene stimulacije za zaposlene. Pravilno bo torej — je nadaljeval tovariš Ros — da

Razpravi v klubu ljudskih odbornikov so prisostvovali tudi Janez Hribar, Jan Ros, dr. Tone Vratuša, Sida Podleskova in Ivan Kreft

trebno v izvajanje načrta vključiti tudi vse politične sile. Predvsem Socialistična zveza mora o načrtu razpravljati in sprejeti ob tem določene naloge. Za izvajanje teh nalog je potrebno pritegniti tudi mladino.

Za tem je govoril o delu svetov pri okrajnem ljudskem odboru in pri občinskih ljudskih odborih. Navedel je nekatere pomanjkljivosti pri delu svetov. Dejal je, da sveti nimajo dovolj jasno opredeljene svoje naloge. Delo svetov je preveč suhoparno, brez prave politične perspektive in orientacije, so preveč administrativne, preveč se ukvarjajo z analizi svojega delovnega področja. Vzrok za to je v slabem sestavu posameznih svetov. Prav tako ni delo nekaterih svetov — po mnenju tovariša Rosa — dovolj kontinuirano, saj delajo sveti v glavnem le takrat, ko imajo seje, premalo pa si prizadevajo, da bi svoje naloge bolj dosledno in življenjsko izvajali v vsakdanjem življenju. Sveti OLO bi se morali zanimati tudi za delo občinskih svetov. Aktivnost svetov bi lahko dosegli tudi z večjim sodelovanjem delovnih kolektivov oziroma sindikatov.

V zvezi s predlogom družbenega načrta za leto 1959 je tovariš Ros govoril še o odnosu med komunami in gospodarskimi organizacijami. Dobri odnosi med temi so potrebni predvsem danes — je dejal — ko gre za sredstva, ki naj bi jih prispevala podjetja za potrebe družbenega standarda, torej za določene skupne potrebe komun. Pri tem je ugotovil, da se komun posvečujejo podjetju, da bodo delovni kolektivi že takoj ob začetku gospodarskega leta vedeli, v kakšne namene bodo prispevali del sredstev za prosto razpolaganje, ki jih bodo ustvarjali med letom. Seveda morajo komun v podjetja upoštevati ob tem nekatere specifične pogoje Pomurja. Standarda ne pomenijo samo nova stanovanja, marveč še marsikaj, kar prizadeva delovnega človeka vsak dan. Sem spada zdravstvo, šolstvo in splošna komunalna dejavnost. Gre pa ob tem tudi za razširitev nekaterih proizvodnih obratov, in to predvsem tistih, ki bodo služili izključno potrebam družbenega standarda, kakor tudi tistih, kjer bi z manjšimi rekonstrukcijami dosegli večjo proizvodnjo ali s povečanjem kapacitet zaposlili odvisno delovno silo. Kaže, da take zadeve rešujemo preveč administrativno, namesto da bi bili to dogovori med komunami in podjetji, pri čemer je opaziti še premajhen občutek za to, da bi vlagali sredstva tja, kjer so najbolj potrebna, pri čemer morajo odpasti tudi vse lokalistične težnje. Tovariš Ros je še omenil vprašanje dopolnilnega proračunskega prispevka, kjer bo treba določene zadeve nekoliko drugače ustavljati kot smo to vajeni. Ni prav — je dejal — da samo izglasujemo 10-odstotni proračunski prispevek, ne ugotavljamo pa, ali naj v tej višini prispevajo vsa podjetja

leta določiti višino prispevka in za kaj ga bomo porabili. To je potrebno zato, da ta prispevek podjetje vnese med svoje obveznosti.

Ob koncu je tovariš Ros precej obširno spregovoril tudi o urejevanju tarifnih pravilnikov. Tu je potrebno — je poudaril — upoštevati minimalni osebni dohodek kakor tudi sklenjene tarifne sporazume. To je seveda samo orientacija, kajti šablon pri tem ni. Važno je tudi vprašanje določevanja osnove, na kateri bo izdelan tarifni pravilnik. Ta mora biti odvisna od ekonomskih rezultatov, ki so jih dosegla podjetja v preteklem letu in od tega, kako je planirana višja proizvodnja v tekočem letu. Iz nepravilno postavljene osnove lahko pride do neopravičljivih nesorazmerij med sorodnimi in nesorodnimi strokami. Takih nesorazmerij kasneje tudi politično ne bomo mogli opravičiti. Drugo vprašanje, ki se pojavlja ob tem, je to, da pri morebitni previsoki osnovi ne bomo dosegli plačnih skladov ali ne bomo krili svojih obvez do družbe ali do lastnih skla-

tarfni pravilniki, razen nekaterih opravičljivih izjem, v mnogem ne odskakujejo od lanskega leta, a da se čim več sredstev steka na osnovi višje proizvodnje in povečane storilnosti v plačni sklad ter se delavcem vrača na osnovi enote proizvoda, doseženega normiranega dela, akorda, premij in tudi morebitnih nagrad. Glavna naloga je pravilno izdelati take tarifne pravilnike. Zato morajo skrbeti predvsem tarifne komisije pri OLO in občinskih ljudskih odborih. Vsekakor pa moramo pričakovati pri tem delu tudi pomoč sindikatov, tako, da bodo pristojni organi obravnavali vsak primer dovolj konkretno in v tesnem sodelovanju s podjetji samimi. S takim načinom dela moramo zagotoviti objektivno sorazmerje med podjetji in zagotoviti, da bodo plače zaposlenih v proizvodnji planirane na učinku dela, da bodo stimulativne. Težiti moramo tudi za tem, da bodo tarifni pravilniki čim prej izdelani in da bomo ob prvi dekadi že lahko ugotavljali pozitivne rezultate našega dela pri urejevanju tarifnih pravilnikov.

Stefan ANTALIC:

Kmetijstvo je glavna postavka družbenega načrta

Tovariš Antalič je v razpravi poudaril, da so najvažnejši del družbenega načrta tista poglavja, ki govorijo o kmetijstvu. Ni namreč malenkost — je nadaljeval — do leta 1961, ko predvideva perspektivni načrt splošnega razvoja, doseči 50 odstotkov vseh posevkov pšenice v proizvodnem sodelovanju med zadržniki in kmetijskimi združenji. Teh 50 odst. je nekaj več kot 6000 hektarov vseh posevkov. Koruze naj bi posejali do leta 1961 v proizvodnem sodelovanju 55 odstotkov od celotne površine zasejane s korozi itd. To bo predvsem naloga naših kmetijskih združenj, ki so se zadnji čas primerno okrepile. Seveda pa bo potrebna pri izvajanju družbenega načrta pomoč vseh merodajnih faktorjev. Prav posebno pozornost

Janez HRIBAR:

Od primitive obdelave zemlje ne moremo pričakovati napredka

Tudi zvezni ljudski poslanec Janez Hribar je v razpravi o predlogu družbenega načrta za leto 1959 na sestanku v klubu odbornikov govoril o nekaterih problemih našega kmetijstva. Ko je ocenjeval dosedanje uspehe proizvodnega sodelovanja zadržnikov s kmetijskimi združenji, je dejal, da so uspehi sicer vidni, vendar se ne smemo zadovoljiti s proizvodnim sodelovanjem samo na manjših parcelah. Ugotavljamo — je nadaljeval — da so v kmetijstvu Pomurja še skrite rezerve, ki presegajo milijardo dinarjev, zato je potrebno, da se zavzamemo predvsem za bolj racionalno obdelavo zemlje. Pri izvajanju tistega dela

družbenega načrta, ki govori o kmetijstvu, je potrebno dati primeren poudarek razvoju družbenega upravljanja v kmetijskih združenjih, to je združnim svetom. Kot pravilno je omenil tudi sodelovanje političnih faktorjev kot je Socialistična zveza pri izvajanju nalog družbenega načrta.

Nekoliko obširneje se je tovariš Hribar dotaknil vprašanja razvitih in nerazvitih predelov v naši državi. Pri tem je dejal, da je različna stopnja razvoja posledica zgodovinskih razmer, zato je treba razvijati take nerazvite predele sistematično. Skrbeti pa je treba — je poudaril — da se vlagajo sredstva v nerazvite predele s ci-

Z občnega zbora ObSS Murska Sobota

(Nadaljevanje z 2. strani)

V TARIFNI POLITIKI — ENOTNA STALISČA

Poslanec republiškega zbora proizvajalcev Marija Vildova je zlasti naglasila potrebo po večji enotnosti stalistič zbora proizvajalcev in sindikalne organizacije, ko je v posameznih podjetjih aktualna delitev plač nad tarifnimi pravilniki. V nekaterih podjetjih so na pr. menili, da se jim je zgodila očitna krivica, ko so morali vrniti plače, ki so jih izplačali nad kvoto, odobreno po zboru proizvajalcev. Sindikalne organizacije so se v teh primerih premalo

ljem, da dosežemo na tem področju določeno povečanje produktivnosti, ne pa iz socialnih razlogov, kajti od primitivne obdelave zemlje ne moremo pričakovati napredka.

Dr. Anton VRATUŠA:

Neprodani kmetijski viški niso nagrada za proizvajalce

Uvodoma je tovariš Vratuša omenil vprašanje ekonomskega računa, predvsem v kmetijski proizvodnji. Tako poznamo — je dejal — v industriji do podrobnosti strukturo ekonomskega računa, dočim na primer v kmetijstvu o ceni pšenice navadno ugibamo.

Letošnji zvezni družbeni načrt predvideva 85 milijard dinarjev za kmetijstvo, kar je mnogo več kot lani. Glede proizvodnega sodelovanja v kmetijstvu je omenil, da se more razvijati le tako, če se ne bomo zadovoljili samo z malenkostnimi uspehi glede hektarskih donosov. Pri tem je omenil tudi vprašanje delovne sile, ki bi je bilo še več, če bi kmetijstvo mehanizirali. Ob današnjih razmerah bi bilo to nekoliko zaskrbljujoče, saj je odvisna delovna sila v našem okraju že sedaj določen problem. To vprašanje bi postalo ob hitrem razvoju kmetijstva in ob mehanizaciji v kmetijstvu še bolj pereče, če ne bi težili za napredkom tudi v ostalih panogah gospodarstva kot je predelovalna industrija itd., saj ni za proizvajalca nič bolj destimulativnega kot če ne more prodati svojih pridelkov.

Tovariš Vratuša je ob koncu govoril še o povečanju izvoz-

ne trgovine, ki se je povečala v primerjavi z lanskim letom za 15 odstotkov ter o nekaterih zunanjetrgovinskih odnosih, ki bodo ugodno vplivali na izpolnjevanje naših družbenih načrtov.

Podpredsednik OLO Jože Slavič med razpravo na zasedanju

Se o problemih malih obrtnih obratov

Združevanje in dober strokovni kader

Na nedavni seji sveta za industrijo in obrt pri ObLO Murska Sobota so razpravljali o obrti na območju bivših občin Grad, Cankova in Martjanci.

Na omenjenem območju je več manjših obrtnih delavnic, med katerimi je precej takih, ki niso pomenile niti za občino, niti za široko skupnost nobenih koristi. Tako ni dobil poslovalja mlina Jurj v letu 1958 nobene plače, ustvarjeni dohodek mlina znaša v vsem letu 200 tisoč, amortizacija pa 350 tisoč dinarjev. Mlin ni imel nobenih družbenih obveznosti. Svet za industrijo in obrt je zato sklenil, da bo občinskemu ljudskemu odboru predlagal, naj omenjeni mlin likvidira. Prav tako bodo predlagali likvidacijo obrtnega podjetja »Hraste« na Cankovi. V tem podjetju zaposleni v prvem polletju niso dosegli niti 80-odstotnih plač, tako da je moral prispevati 142 tisoč dinarjev občinski ljudski odbor. Novembrske plače pa so prejeli delavci tega podjetja šele koncem januarja letos. To podjetje nima nobenega obrtnega kredita, saj so 700 tisoč dinarjev tega porabili za investicije.

Med nekoliko boljša podjetja je treba uvrstiti gradbeno podjetje »Temelje« na Cankovi. To podjetje lani ni imelo izgube, pač pa ni dalo nobenih sredstev za potrebe širše družbene skupnosti.

Vsa ostala obrtna podjetja bivših občin Grad, Cankova in Martjanci, razen mlina, so v glavnem zaključila poslovno leto z aktivno, vendar skoraj nobeno podjetje ni dajalo nobenih družbenih prispevkov. Za vsa manjša obrtna podjetja, razen mlina, je po mnenju omenjenega sveta edini izhod v združevanju. Predvsem pa je treba namestiti v vseh podjetjih dober strokovni kader.

Nekoliko težje bo z mlino, ki ne ustvarjajo tolikšnih dohodkov, da bi krili lastne potrebe in zbrali toliko sredstev, da bi se amortizirali. Za te mlne bo potrebno poiskati poseben način, da postanejo rentabilni in družbeno koristni.

Kot dobro podjetje je treba omeniti Strojno pletilstvo Prosenjakovi, ki je samo do konca septembra lani odvedlo 1 milijon 300 tisoč dinarjev družbenih prispevkov.

Za večja obrtna podjetja bi bilo tudi primerno, da bi ustanovljala po vaseh manjše uslužnostne obrtne delavnice. Skoraj vsa podjetja, ki imajo kakršne koli izgube za nadaljnji obstoj in razvoj, bi potrebovala tudi investicijska sredstva.

zavzete za uveljavljanje družbenih načel, ki veljajo za vsa podjetja v občini. Govorila je tudi o možnostih vplivanja delavcev v okviru kolektiva in organov delavskega upravljanja na reševanje stanovanjskih problemov, zlasti zahtev za graditev cenejših stanovanj. O obratu družbene prehrane, ki je v Soboti še vedno aktualna, a neuresničena naloga, je dejala, da se ji zdi čudno, ker se ta problem še vedno zatika pri pomanjkanju ustreznih prostorov, čeprav bi lahko brez večje škode ukinali kako gostilne v mestu. Odločno se je zavzela tudi za večjo vrednotenje poslanstva zaposlene žene in matere, kakor tudi za učinkovitejšo reševanje družbenega problema: pomoči in njihove razbremenitve pri gospodinskem delu. Navedla je tudi nekaj primerov iz nedavne ankete, ki izpričujejo brezbržen ali celo omalovažujoči odnos do tega akutnega družbenega vprašanja.

ZBOR PROIZVAJALCEV IN POBUDE KOLEKTIVOV

Tajnik OSS Rudi Rapl je ocenjujoč potek občnega zbora med drugim dejal, da pogoja v poročilu temeljitejši in konkretni analize komisij, ki jim je bila zaupana posebna skrb za delovanje na določenih področjih sindikalnega dela. Ob večji aktivnosti teh komisij bi imele občinsko sindikalno vodstvo položaj bolj zanesljivo v svojih rokah. Dejal je, da je poročilo o delovanju organov delavskega upravljanja preveč pohvalno in idealizirano, saj na pr. vemo, da še imamo v manjših podjetjih nekaj UO in DS, ki zgolj životarijo in niti ne pišejo na svojih sejah zapisnikov.

NEIZKORISČENE MOŽNOSTI PROIZVODNEGA SODELOVANJA

Ko je govoril o potrebi po gospodarskem izobraževanju delavcev in uslužbencev, je predsednik OSS Franc Skoberne poudaril, da je večje gospodarsko znanje upraviteljev potrebno tudi zategadelj, ker se čisto spreminjajo instrumenti, ki pa ne postavljajo za večno družbenih norm, marveč pravno oblikujejo družbeni razvoj na določenih stopnjah. Večje poznavanje družbeno-gospodarskega procesa bo pripomoglo k temu, da bomo lahko tudi vplivali na to, da se bodo ti instrumenti spreminjali tako, da bo to čimbolj ugodno za uveljavljanje socialističnih odnosov, ki si jih vsi želimo. Večja ekonomska razgledanost proizvajalcev bo lahko mnogo prispevala k večjemu poznavanju gospodarskih zakonitosti in tudi k odстранjavanju ovir, ki se še pojavljajo na tem področju. O ustanavljanju in funkcioniranju novih gospodarskih podjetij pa je dejal, da je potrebno, preden se odločimo, dobro preučiti mesto novega podjetja v našem gospodarskem sistemu in imeti vedno pred očmi, kaj bo lahko ta gosp. organizacija dala družbi in na koga bo vezana. V zvezi s tem je opozoril tudi na številne, a še neizkoriščene možnosti proizvodnega sodelovanja med podjetji, zlasti še med večjimi in malimi.

ZA VEČJI VPLIV NA KMECKO OKOLICO

Org. sekretar ObK ZKS Franjo Sonaja se je med drugim zavzel zlasti za večje sodelovanje in uveljavljanje delavcev in uslužbencev v družbenem življenju podeželja. Stevilni primeri kažejo, da v podeželskih organizacijah SZDL ni čutili prisotnosti delavskega razreda. Tako so bili na pr. le redki primeri, da je SZDL dobila pomoč pri uveljavljanju sodelovanja kot izredno važne družbene akcije v kmetijstvu. Sindikalne organizacije so dolžne uveljavljati večji politični vpliv, da bodo njihovi člani aktivneje pomagali tudi pri socialistični preobrazbi kmetijstva. Omenil je tudi potrebo po pravočasni pripravi programa za letošnja graditev objektov družbenega standarda, da ne bi ostala neizkoriščena sredstva, ki jih bomo imeli v ta namen na razpolago.

Razprave o družbenem planu — tudi v večjih kolektivih in na zborih volivcev

V GOMILICAH: VEČ ČLANOV

Zapisnikar ali družbeni delavec?

»Oh ti zapisnikar!« je vzdihnila tovarišica Cvetka, ko je pozno ponoči končala s pisanjem. Napisala je dva zapisnika: od običnega zbora SZDL in zbora volivcev. »Ves dan poučujem, potem pa hočem pisati zapisnike...« je potožila. »Kdaj pa se naj pri pravljaj na pouk?« Cvetka pa poučuje ves dan in vsak dan tako v eni izmed naših vasi.

Cvetka ni sama. Marsikateri učitelj toži tako ali drugače, toda z istim vzrokom — zaradi zapisnika. Na vasi je pač tako, da se vsi izmika pisanju zapisnikov z izgovorom, da niso večši pisarja in s tem že namigujejo na učitelja, ki ga naposled res tudi izvolijo za zapisnikarja, ker je pač zelo pismen in bo lahko hitro napisal zapisnik. Pri tem niti ne mislijo na to, da učitelj v Pomurju običajno povsod poučuje po ves dan in da se mora tudi pripravljati na pouk. Enostavno mu naložijo še eno delo — pisanje zapisnikov vseh vrst. Ključno ga na sestanke in občne zbornice, ker so že pripravili predlog za zapisnikarja — predlagali bodo učitelja...

Povsod ni tako, toda marsikje je. In nihče ne vpraša, ali ne bi bilo dobro, če bi učitelj poročal o delu šole, pojasnil vprašanja šolske reforme in govoril o čem podobnem, kar bi zanimalo prebivalce in bi bilo za družbo koristno? Predvsem pa je potrebno misliti na to, da je delo v šoli za učitelja najvažnejše in tudi za starše, ki hočejo, naj njihovi otroci vedo čim več.

Tovarišica Cvetka je imela prav, ko je na sestanku vstala in odločno povedala: »Jaz vam ne bom pisala — raje bom govorila!«

L. B.

Preteklo sredo so se zbrali člani RK v Gomilicah. Na občni zbor jih je prišlo komaj polovico, pa še to večnoma starejši. Mladih vaščanov je bilo zelo malo. Na zboru so ugotovili, da ljudje še premalo poznajo vlogo RK, zato jim je tovarišica Gruškovnjakova iz Lendave povedala nekaj koristnih besed tudi o tem.

NA GOR. SLAVECIH:

ureditev šolskega vodnjaka

Na občnem zboru RK na Gor. Slavecih — bil je preteklo nedeljo — so člani razpravljali predvsem o pomenu te organizacije na vasi. Pogovorili so se tudi o delovanju v lanskem letu. Tako so našli 26 krvoda-

jalcev, priredili so zdravstveno predavanje, uredili manjšo ambulanto za vaše potrebe in naročeno imajo tudi strokovno literaturo, po kateri pa sega še premalo članov. Socialno ogroženi so bili deležni tudi gmo-

pomoči v živilih, obleki, obutvi itd. Na šoli uspešno deluje Podmladek RK s higienskimi krožkom in z nad 90 člani.

Ze lani so nameravali urediti šolski vodnjak, vendar jih je čas prehitel, zato bodo to delo opravili letos zgodaj spomladi.

Sklenili so tudi, da bodo v kraju priredili tečaj za predvojaško vzgojo ženske mladine in mu dali privlačnejšo vsebino s tem, da ga bodo združili s tečajem za ročna dela. Z združenim tečajem nameravajo začeti v kratkem, ker bodo dekle- ta odšla na sezonsko delo že v začetku aprila.

E. D.

OBCNI ZBOR RK V VERZEJU

Na dobro obiskanem občnem zboru RK so člani nad vse živahno diskutirali po podanih poročilih, iz katerih je bilo videti vsestranski razvoj društva. Največ so razpravljali o nakupu avtomobila, kateri bi služil kot rešilno vozilo. Toda člani so izrazili mnenje, da je za Verzej zaenkrat bolj potrebno, da bi s skupnimi naporji najprej zgradili gasilski dom, v katerem bi bila ambulanta s soba za zdravniška in tudi soba za zobozdravnika.

Radgonska občinska gasilska zveza dobro deluje

Nad 8 milijonov povečane vrednosti

Na občnem zboru radgonske gasilske zveze so se zbrali delegati iz vseh društev, razen iz Sp. Ščavnice in Sratovec. S priključnimi društvi od Vidma je vključenih sedaj v občinsko zvezo 56 društev.

V preteklem letu so društva vložila mnogo truda in denarnih sredstev v gradnjo in popravilo gasilskih domov. Izvršeno so bile preureditve gasilskih domov v Žepovcih, Orehovecih, Radgoni, Zbigovcih in na Jančevem vrhu, gradnja stolpa pri Negovi, dogradili so dvorano v Meleh in zgradili nova objekta v Slapčini in na Plitvici. Skupna vrednost adaptacij in novih gradenj znaša 3 milijone 200 tisoč din. Za pomoč je bilo dodeljenih okrog 150 tisoč din, ostalo pa so društva prispevala z lastnimi sredstvi. Pri vseh delih so

gasilci opravili 4.200 prostovoljnih delovnih ur v vrednosti 150.000 din. Dalje so prostovoljno gasilska društva vložila precej sredstev za popravilo motornih brizgal in avtomobilov ter za nabavo opreme v vrednosti okrog 5 milijonov din.

Na občnem zboru so sprejeli več sklepov za bodoče delo. V poštastev 40. obletnice Komunistične partije Jugoslavije bodo tekmovali v vseh društvih in v vseh panogah gasilskega delovanja. Dalje so sklenili, da bodo obveznice gasilskega posojila v celoti odstopili v korist poštastev kolonije Pacuk v Hrvaškem Primorju. V raznih tečajih bodo usposobili tudi čimveč strokovnega kadra.

Na občnem zboru, ki sta mu prisostvovala poleg drugih zastopnikov tudi predsednik občine in predsednik okrajne gasilske zveze, je prejelo 20 članov republiška priznanja za večletno požrtvovalno delo v gasilstvu.

Ika.

»BOROVO GOSTUJANJE« TUDI NA G. SLAVECIH

Vaščani Gor. Slavecih so sklenili, da bodo pripravili »Borovo gostovanje«. Za ta prekmurški občaj je v vasi veliko zanimanja, za to lahko že sedaj srečate pozvalne na cestah.

»Borovo gostovanje« bodo priredili 10. februarja — na sam pustni dan. S čestim izkupičkom od prireditve si bodo gasilci kupili obleke, ki so si jih morali doslej izposojati pri sosednjih društvih.

tesnejše stike z gluhimi in s tistimi, ki so jih imeli v svojih. Obravnavali so tudi sprejem novih članov. Najpotrebnejšim članom organizacije so po končani konferenci izročili nekaj praktičnih daril.

Ika

Radgona

Okrajni odbor zveze gluhih Murska Sobota je priredil te dni v Gornji Radgoni sestanek gluhih. V občini je 25 gluhih, ki se vsako leto enkrat zberejo v sprejstvu domačin in se pomenijo o svojih težavah.

Na sestanku so obravnavali naloge organizacije in navezali

»Borovo gostovanje« v Nuskovi

Vaščani iz Nuskove bodo 7. februarja po 60 letih zopet imeli »Borovo gostovanje«. To bo ena največjih prireditev v vasi, v kateri sodelujejo vsi vaščani. Dobitek so namenili za gasilske potrebe.

ODRANCI

Predzadnji nedeljo so mladinci Odrance priredili »Veseli večer«. Prireditev je bila dobro obiskana. Vaščani so z zanimanjem in z vedrostjo spremljali

nastop mladincev, ki so vložili mnogo truda v program.

POZDRAVI NAŠEGA VOJAKA

V uredništvo je te dni prišlo drobno pismo vojaka Jožeta Harija iz Krasč (VP 2837/2), ki zanimivo opisuje svoje nepozabne doživljanje v JLA — saj je celo že skakal iz letala kot padalec — in pozdravlja svojce, sorodnike in znance v svoji rojstni vasi.

Zvezni poslanec Janez Hribar soboškim volivcem

(Nadaljevanje z 2. strani)

jal, da je s tem zakonskim aktom pri nas pravzaprav končan proces podružbljenja tistih sredstev, ki so bila predmet izkoriščanja in spekulacij posameznikov na račun večine državljanov, zato so razne govorice, ki smo jih slišali po sprejetju tega zakona, brez vsake podlage in se tudi, razne slabonamerne napovedi ne bodo uresničile v prihodnosti. Ob upoštevanju dejstva, da so z zemljskim maksimumom izkoriščanje človeka po človeku, za našo družbo tudi v kmetijstvu ni več važna lastnina zemlje, marveč samo organiziranje naprednega kmetijskega pridelovanja in uveljavljanje socialističnih odnosov na naši vasi. V to bodo tudi v prihodnosti usmerjena vsa prizadevanja v kmetijstvu, ne pa v omejevanju lastnine, kakor to napovedujejo posamezni slabonamerneži. Kmetovalci, ki se bodo vključili v ta proces, bodo že kmalu čutili tudi korist tega svojega prizadevanja v boljšem blagostanju (osebno kot širšem, družbenem), seveda pa ni rečeno, da ne bodo kdaj potrebni določeni ukrepi za manjšino, ki bi zastajala za tem vsesplošnim gibanjem na področju kmetijstva.

V zadnjih letih je skrb naše družbe izdatno usmerjena v kmetijstvo, kar je tudi organska potreba vsega našega gospodarstva in prebivalstva, saj ne moremo venomer uvažati kmetijske dobrine ob sočasnih možnostih, da sami pridelamo dovolj vsega za kritje domačih potreb in celo za izvoz. Že ob zdajšnji ravni prizadevanja in vlaganju sredstev na področju kmetijstva bomo lahko čez nekaj let visoko aktivni v zunanjetrogovski bilanci prav z izvažanjem kmetijskih pridelkov. Samo letos bomo predvidoma vložili v kmetijstvo okrog 83 milijard dinarjev. V prihodnosti bodo te investicije še naraščale v skladu z našimi možnostmi. Tako velika sredstva morajo v doglednem času prinesiti očitne gospodarske rezultate ob sočasnem prizadevanju družbenih posestev, zadržnih organizacij in vseh kmetovalcev, da pomenijo pridelovanje in pridelajo na hektar več kakovostnejših kmetijskih dobrin za kritje domačih potreb in za izvoz.

Na kraju je tov. Hribar govoril še o zunanje političnih uspehih in ugledu naše države v svetu, kakor tudi o proslavljanju 40-letnice delovanja KPI, v katero naj se dostojno vključi tudi Pomurje.

-sk

Radgonski strelci so priredili lani več tekmovalj

nizaciji. V nekem strokovnem klubu, ki je sicer znan po svoji aktivnosti, so ugotovili preočito razliko med izkoriščnimi sredstvi in resnično vrednostjo klubskega inventarja. V sosednjem klubu spet, da so se pri izpolnjevanju svojega amaterskega znanja okoriščali s klubskim materialom predvsem posamezniki in da nimajo prave evidence nad porabo tega materiala.

Torej: sem in tja tudi kritične pripombe na račun materialnega in finančnega poslovanja društvenih in strokovnih organizacij.

Tudi glede članstva niso povsod na čistem. Ponekod imajo v evidenci več članov, kot pa jih v resnici izpolnjuje svojo temeljno dolžnost do organizacije: plačevanje članarine.

Ob teh in podobnih primerih je moč soditi, da je organizacijsko utrjevanje društev, klubov in strokovnih organizacij še kako aktualna naloga, saj zahtevajo njeno izpolnjevanje predvsem potrebe po intenzivnejšem poslanstvu teh organizacij med množicami. Sicer pa tudi ne moremo biti ravnodušni do tega, če v tej

Potrebe po večjem varčevanju in smotrnem izkoriščanju namembnih sredstev zahtevajo, ne samo intenzivnejše delovanje nadzornih odborov znotraj teh organizacij, marveč tudi občutnejši družbeni vpliv, ki naj pripomore, da bomo čimprej odpravili take pojave. Morda bi bilo celo umestno, če bi dajanje podpor društvom in strokovnim organizacijam v prihodnosti vezali na urejenost njihovega

notranjega poslovanja, kar pomeni, da bi lahko dobili pomoč samo tisti, ki imajo v svojem materialnem in finančnem poslovanju posem čiste račune in tako posredujejo tudi zanesljivo jamstvo, da bodo dodeljena jim sredstva družbeno koristno naložena, torej, da bodo prinesla svojo protivrednost v intenzivnejšem družbenem delovanju teh organizacij.

S.K.

BELEŽKA

Družbena sredstva in društva

Rokometna podzveza za Pomurje bo kmalu imej DOVOLJ KADRA

O Rokometna podzveza za Pomurje je priredila tečaj za rokometne trenerje. Trajal je od 22. do 23. januarja in se ga je udeležilo 26 ljubiteljev tega športa iz Ljutomer, Radgone, Lendave, Cankove, Krog, Sobote in Kapele.

Predaval je trener RK »Svoboda« iz Ljubljane in uspešno posredoval tečajnikom svoje izkušnje iz večletne prakse. Bodoči trenerji so se morali zelo potruditi, saj so bili dnevno zaposleni tudi po osm ur. Organizacija tečaja je bila dobra in uspešna.

Od 26 tečajnikov jih je 18 uspešno opravilo izpit, šest tečajnikov pa izpita ni opravilo, ker niso imeli za to starostnih pogojev.

O Podzveza je priredila tudi tečaj za sodnike, ki je trajal dva dni in so se ga udeležili štirje kandidati. Sodniški izpit so uspešno opravili trije kandidati.

Organizatorji mnogo pričakujejo od obeh tečajev, saj bodo sedaj ne-

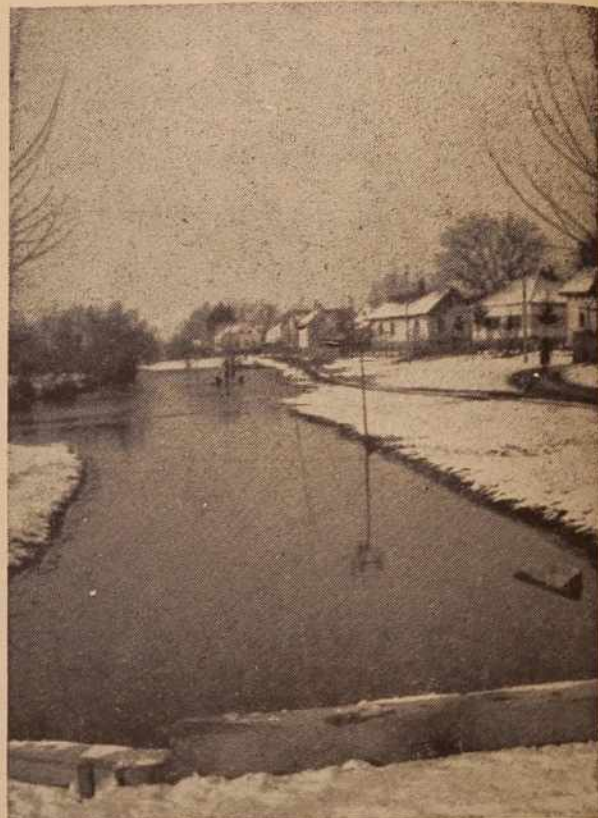
kateri kraji, kjer je sicer veliko zanimanje za rokomet, dobili dokaj usposobljen vodniški kader. Vse kaže, da bo rokomet postal časovna šport št. 2 tudi v Pomurju — takoj za nogometom. Za to pa je seveda potrebno, da mladina praktično spozna prednosti tega športa in se tudi množično vključuje v društva, ki so že pričela delovati na tem področju.

-rr

IN PLANINCI...

Planinska zveza Slovenije je v času med 23. in 30. januarjem priredila tečaj za smučarske vodnike. Ker bodo v Soboti že v kratkem ustanovili mladinski odsek, je tudi domače planinsko društvo poslalo na tečaj dva mladince, ki sta se vrnila s Smrekovca v Savinjskih Alpah s najlepšimi vtisi in pridobljenimi smučarskimi znanjem, ki ga bosta sedaj skušala posredovati svojim vrstnikom v društvu.

D.

Zimski motiv iz Murskih Črnc

S smučmi čez Pohorje

Na istem mestu padali borci Pohorskega bataljona.

Drugi dan smo odrinili proti koči na Pesku. Tu smo že lahko smučali. Čim bolj smo se oddaljevali od Maribora, tem več snega je bilo. Iz te kočice smo naredili izlet na razgledni stolp na Rogli in na kočjo pod Roglo. Za kočjo na Pesku smo našli lepo smučišče in smučali do mraka.

V ponedeljek je pihal močan sever in precej nas je zeblo, ko smo nadaljevali pot proti Ribniški koči. Smučke smo nosili na ramah, ker se je pot stalno dvigala. Ko smo premagali prvi, zelo oster vzpon, smo lahko tudi smučali. Na tej poti se nam je odpiral sijajen razgled na zasnežene Savinjske Alpe. Izmučeni od precej dolge poti in silnega vetra, smo prišli na Ribniško kočjo. Ta je bila polna Mariborčanov in le s težavo smo si priborili prenočišče. Ta kočja se nam je, nekaterim, zdelo preveč razkošna in draga in tako nas je pet odrinilo zvečer proti koči pod Veliko Kopo. Začelo se je že mraciti, ko smo prekorčili Crni vrh, najvišji vrh Pohorja. Na tem vrhu smo imeli priliko občudovati prelep sončni zahod. Nebo je bilo čisto brez oblakov. Videli smo Savinjske Alpe, oblite z rdečkasto zarjo zahajajočega sonca; na avstrijski strani v daljavi smo pa opazili zelo visoke in ostre vrhove. Pozneje smo švedeli, da so to Visoke Ture z Gr. Glocknerjem. Bila je že noč, ko

PIANISTKA NOVAKOVA DIPLOMIRALA

Pred dnevi je na Akademiji za glasbo v Zagrebu diplomirala z odličnim uspehom Zdenka Novak iz Sobote. Ob tej priložnosti je imela celovečerni samostojen koncert v tem glasbenem zavodu.

Cestilamo!

Na Ekonomski fakulteti v Ljubljani je diplomiral tov. Peter VUJEC, ki je bil vpisan kot izredni študent. Odbor Kluba prekmurških akademikov mu iskreno čestita!

NOGOMETNI KLUB SOBOTA
Murska Sobota
vas vljudno vabi na
REDNI LETNI OBČNI ZBOR
v nedeljo, dne 8. februarja 1959
ob 9. uri v prostorih hotela
»Zvezda« z običajnim dnevnim redom.

Clani in prijatelji vabljeni!
D-65 Odbor

PREKLICUJEM

vsako kupno pogodbo za žago za žaganje drv, ki bi jo sklenil Ludvik Maloh, Ulica 17. okt. 1, Murska Sobota brez moje vednosti, ker sem njen solastnik. Vendel CUG, Partizanska 29, Murska Sobota, D-94

Mali OGLASI

ENOSTANOVANJSKO HISO z gospodarskim poslopjem, vrtom in sadovnjakom prodam na lepem prostoru v Crensovcih 42, okraj Murska Sobota. Poizvedbe pri Heleni Lutar, Kovačeva 9, Murska Sobota. M-95

KOLESELJ na vzmeti prodam. Naslov v upravi lista. M-96

OPREMLJENO SOBO takoj oddam. Naslov v upravi lista. M-97

RADIOAPARAT, 6-cevni, »Rafimuse«, prodam. Jože Vogrin, Bogojna 16b M-98

Upravni odbor Trg. podj. »KRKA« v Gorinjah Petrovcih razpisuje mesto za TRGOVSKEGA POSLOVOJ-KINJO za svojo poslovalnico v Zvenjavah. Kandidat mora biti kvalificiran ali visokokvalificiran delavec v trgovini. Nastop službe takoj. Plača po tarifnem pravilniku podjetja. Stanovanje zagotovljeno, tudi družinsko. Prošnje za sprejem dostaviti upravi podjetja do 15. febr. 1959. M-99

KMETIJSKO-GOSPODARSTVO DOR-NAVA PRI PTUJU sprejme za oskrbo živine družino s 3 delovnimi močmi. Plača po dogovoru. M-101

MLIN NA DRAVSKEM POLJU, navadni in na električni pogon, prodam. I. Zavrnik, Markova 1, Ptuj. M-102

VEČ ZVITIH POL PAPIRJA, zvezan z vrvice, najdenih na ali pod oknom sodišča v Lendavi, vrniti proti nagradi na pošti v Lendavi. M-82

SIVALNI STROJ znamke »Singer«, prodam. Jožef Bunderla, Matjaševci 5, p. Kuzma. M-83

RADIOAPARAT na baterijo in električni tok (turistični) ter gramofon na električni tok, prodam. Leo Simonič, Kovačeva ul. 21, Murska Sobota. M-84

HISO z gospodarskim poslopjem in 88 a zemlje, vse v eni parceli, v Salincih 27 pri Ljutomeru, prodam. M-86

MAJHNO POSESTVO — 3 ha (njiva, gozd in travnik), ležeče na ravnicah v bližini Radgone, ugodno prodam. Hša in gospodarsko poslopje je zidano in krito z opeko. Poizvedbe pri Alojzu Kofjaču, Murska Sobota, Copova ul. 9. M-88

UKW RADIOAPARAT, znamke »Grundig«, malo rabljen, prodam. Ludvik Soš, Veščica 24. M-89

POSESTVO zaradi starosti oddam v najem ali v obdelovanje s polovine ali tretjine. Za nagrado dobi prevzemnik po moji smrti hišo in 5 a zemlje. Proše Suhač, Kuršanec 9, pošta Bučkovi pri Ljutomeru. M-76

JEKLENA VRV (sajla) je bila najdena v M. Soboti. Naslov najditelja v oglasnem oddelku PV. M-111

POSESTVO, 3 ha orne zemlje, 57 a gozda in hiša, ležeče ob občinski cesti, 11 km od centra Maribora prodam. Cena po službeni ocenitvi. Informacije: Fedor Lubičski, veterinar, Gornja Radgona. M-112

POMURSKI VESTNIK

Izdaja časopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Jože Vild — Uredništvo: Murska Sobota, Stefana Kovača 16 — Telefon 138 — Uprava: M. Sobota, Koeljeva ulica 7 — Telefon: 57 — Oglasni in naročniški oddelki: Stefana Kovača 16 — Telefon 138 — Naročnina četrtletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Rokopisov ne vračamo in ne odgovorjamo zanje — Tek. račun pri Komunalni banki. 1-365

M. Sobota, številka 605-70 — Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti

Zdravstvena DEŽURNA SLUŽBA

Dežurni zdravnik v Splošni ambulanti dne 8. febr. dr. Nikolaj Laničak
Dežurni nočni zdravnik na domu od 9. do 15. febr. dr. Anica Gregorc — Kastele

DAROVALCI KRV
NA TRANSFUZIJSKI POSTAJI
MURSKA SOBOTA

Marija Lah — Vild (drugič), Marija Lah, Marija Kos, vsi iz Murske Sobote. Angela Gredar, bolnišnica. Jože Marič (tretjič), Gradišče. Matija Gaber, Crensovci. Stefan Kovač (tretjič), Salamenci. Filip Jausovec (četrti), Gor. Radgona. Ivan Dogar, Ladislav Gaber, oba iz Traja. Stefan Toplič, Stefan Vuk, Terezija Črešnjovec, Vera Šumenjak, Olga Raduha, Marija Magdič, Marija Fitičar, Janez Vuk, Terezija Ritlop, Martin Gerič, Ana Gerič, Martin Oletič, Ana Horvat, Stefan Horvat, Albina Barat, Peter Matajič, vsi iz Hotize. V imenu bolnikov se najlepše zahvaljuje vsem krvodajalcem za podarjeno kri — Transfuzijska postaja Murska Sobota.

Tedenski KOLTDAR

Petek, 6. febr. — Dora Sobota, 7. febr. — Ksenija Nedelja, 8. febr. — Janez Ponedeljek, 9. febr. — Polona Torek, 10. febr. — Dušan Sreda, 11. febr. — Zvezdana Četrtek, 12. febr. — Damijan

KINO

MURSKA SOBOTA — Od 6. do 9. febr. ameriški barvni vstavišion film: »V senci vešale«. Od 9.—10. febr. češki barvni film: »Glasba z Marsa«. Od 11.—12. febr. sovjetski barvni film: »Enainštirideset«.

LJUTOMER — Od 7.—8. febr. ameriški film: »Gospod 880«. Od 11. do 12. febr. čehoslovaški film: »Ne-koč je živel kralj«.

GOR. RADGONA — 7. in 8. febr. ameriški barvni film: »Pokliči M zaradi umora«. 11. febr. ameriški film: »Strah«.

LENDAVA — Od 6.—8. febr. sovjetski film »Dvanajsta noč«; od 10. do 11. febr. ameriški film: »Na razpotju«.

KRIZEVCI PRI LJUTOMERU — 7. in 8. febr. ameriški film: »Maščevalec iz Dalas«.

VIDEM OB SCAVNICI — 7. in 8. febr. italijanski barvni film: »Scampolo«.

ZDRAVILISCE SLATINA RADENCI — 7. in 8. febr. ameriški barvni film: »Maščevalec iz Dalas«; 12. febr. ameriški film: »Onstran v gozd«.

VELIKA POLANA — 8. febr. mehiški film: »Ko odidem«.

Koloman Bertalanč, Franc Štol ml., Henrik Sukič, Anton Brančberger, Jožef Golob, Rud. Bagola, Jože Drvarč, Anton Benko in Bela Hodošek, člani bivše lovške družine Cankova, preklicujemo obrekovanja, navedena v pritožbi zoper milč-nike postaje LM Cankova. D-104

Komisija za razpis mest direktorjev Občinskega ljudskega odbora Lendava razpisuje na podlagi 21. člena Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Uradni list FLRJ, št. 52/57) mesto

DIREKTORJA podjetja »MEHANIKA« Lendava

Izobrazba: strojni inženir ali strojni tehnik s 5-letno prakso. Mojster mehanizarske stroke z 10-letno prakso. Prošnje, molkovane s 180 din državne in 95 din občinske takse, navedbo dosedanje zaposlitve in potrdilom o nekaznovanju je vložiti najkasneje do 20. februarja 1959 Občinskemu ljudskemu odboru Lendava. O-100

Komisija za razpis mest uslužbencev pri Veterinarskem zavodu Murska Sobota razpisuje delovno mesto

POMOŽNEGA PISARNISKEGA REFERENTA

Pogoji: nižja strokovna izobrazba z večletno prakso v administraciji. Prijave poslati komisiji Veterinarskega zavoda do 1. marca 1959. Plača po uredbi. O-107

Obrtno podjetje »Agroservis« Murska Sobota, Kroška c. 46
sprejme takoj v službo

1. ADMINISTRATORKO
2. 3 KVALIFICIRANE AVTOMEHANIKE

Pogoj za ad 1. Ekonomska srednja šola ali vsaj 6. razr. gimnazije z nekaj let prakse.

Pogoj za ad 2. Pomočniški izpit z nekaj let prakse.

Plača po TP odnosno po dogovoru. Ponudbe poslati do 15. februarja 1959 komisiji za sprejem in odpust delavcev. O-108

STOJ
NE ZAVRŽI
SVINJSKE KOŽE
PRAŠIČA ODERI,
KOŽO PA PRODAJ
KOTEKSU!

»Čas obračuna je napolnil!« si je mislil dr. Krauss. Lažni detektiv se ni več menil zanj. Kazal mu je hrbet in bil je sam, medtem ko bo imel zvečer okrog sebe svojo pisano družino z obeh bregov Tibere. Če ga zgrabi za vrat in z enim samim udarcem pod brado podere na tla, bo opravič z njim, še preden bo lahko sploh pomislil na to, da bi uperil vanj svoj revolver.

Kakor nalašč pa se je lažni Fermente nenadoma obrnil okrog svoje osi. Nato je zlomek usmeril svoje korake proti ujetniku. Sedel je k njemu na rob postelje in mu vzel iz suknjičevega žepa listino. Dr. Krauss je globoko in enakomerno dihal. Kazalo je, da spi pod vplivom etra spanje pravičnega.

To je bila klasična priložnost, da ga s knokoutom podere na tla in zbeži tjavdan!

Vtem pa je lažni Fermente že našel v listnici, kar je iskal — njegov potni list. Ko je videl, da je storil veliko neumnost, ko ga je brez pomisleka povabil pred hotelom v taksi v prepričanju, da ima opraviti z Oničem, je divje zaklel in zalučal Švicarjev potni list pod pisalno mizo. »Le čakaj, kravar debeli, to mi boš drago plačal!« je siknilo skozi njegove ustnice. Nato je vzel iz hlačnega žepa svoj robec in zamašil z njim dobremu Benediktu večno lačna usta. Čez hip je bil dr. Krauss zvezan na rokah in nogah.

Lažni detektiv je poiskal svoj klobuk. Stopil je k telefonu na pisalni mizi in zavrtel več zaporednih števk.

»Ettore Pandolfini — ali je tam? Prosim, pokličite ga k telefonu.« Po kratkem premoru je nadaljeval: »Pino, Mojster tukaj! Brž najemi kakšen taksi in mi pridi naproti. Mudi se! Takoj! Razumeš?«

Odložil je slušalko, se naglo ozrl na ujetnika in odšel skozi edina vrata iz sobe.

Dr. Krauss je ostal v sobi sam. Bil je sicer zvezan po rokah in nogah, toda na mizi je zagledal sodoben električni gorilnik. Kakor da bi sodeloval v teku v vreči, je priskakljal do mize in z usti vklopil gorilnik. Z njegovo pomočjo je zažgal vezi na rokah. Čeprav si je malce posmodil rokave in kožo na rokah, je nato s svojim žepnim nožem prerezal še vrvice na nogah. Zamašek je bil izpljunil iz ust, še preden se je dvignil s postelje.

In sedaj proč — na prosto. Še preden bo kdo prišel!

Stopil je k vratom, jih odprl in stekel po stopnicah kakor iz uma. Toda tu se je njegov beg končal pri zaklenjenih vratih in ker ni imel ključa, se je moral vrniti v sobo. Najprej je pobral s tal svojo listino in potni list ter oboje stlačil v žep. Nato je pogledal še na pisalno mizo in našel na njej med starimi časniki in švicarskimi magazini zavitek posnetic z imenom Ugo Fermente. Tudi te so brž romale v njegov žep. Še nekaj je vzbudilo njegovo pozornost na pisalni mizi. Bila je velika in debela zalepka, ki od nje ni mogel odtrgati oči. Na svoje veliko presenečenje je našel v njej osebno poslanico Isaaca Parkerja in neko brzojavko. Oboje je stlačil v drugi žep svojega suknjaka. Pravkar je hotel s silo odpreti srednji predal pisalne mize, ko ga je zmotil neki šum v omari.

Miš? Ni smel izgubljati časa. Brž je dvignil telefonsko slušalko. V na mizi ležečem in odprtem telefonskem imeniku je poiskal številko kontrolne službe poštne centrale in dejal telefonisti na drugem koncu žice:

»Signorina, ali mi lahko poveste, s kom je pred nekaj minutami govorila številka B 72-548. Sem naročnik te številke.«

»Trenutek, da pogledam.« je zaslišal nežen deklinski glas, ki pa je imel kovinast prizvok. In nato: »S številko R-39-759, bife »Zelena papiga« v ulici Primavera.«

»Najlepša hvala za pojasnilo, signorina!«

»Ali pa — gospa, saj ne veste, gospod! Prosim! Se pripočam!«

Imel je sicer priložnost, da spozna toliko opevano vljudnost Rimljanov do tujcev. Da je tujece, je telefonistka s svojim ostrim poslušom brž uganila po naglasu. Žal pa ni smel zamuditi niti sekunde dragocenega časa. Stekel je do okna, ga odprl in se pogl na verando.

Kakor je predvideval, je bila precej visoko nad zemljo. Zid je bil obrasel z divjo trto, ki pa ni bila dovolj močna, da bi vzdržala težo bivšega telovadca, nogometarja in boksarja v eni osebi. Vrt za hišo je bil prostran in zato klic na pomoč ne bi kdo ve kaj zalegal.

Sklenil je, da si bo pomagal sam. Vrnil se je v sobo in se kar z okna pogl na pestelje. Dve ruhi in odeja — to je zadostovalo za zasilno vrvo. Ko jo je pritrtil na ograjo verande in se je že hotel poglati čez njo, so se v sobi odprla vrata omare in nekaj težkega je padlo na neočistena tla. Dr. Krauss se je brž obrnil in uzrl v klobuč zvezanega človeka. Bil je že v ležih in njegova obleka je izdajala, da je iz imovitejših krogov. Kot bi trenil, ga je oprostil vezi in mu vzel zamašek iz ust.

»Oprostite, govorila bova pozneje.« mu je dejal hlastno in pomagat neznanec na noge. Mož je komaj obstal v pokončni drži. Verjetno je že več dni bival v svoji temni in tesni ječi. »Ali ste toliko pri močeh, da bi lahko splezali po tej zasilni vrvi na prosto?«

»Poskusil bom.« je s trudom spregovoril neznanec in s Švicarjevo pomočjo opotekaje stopil na verando. Ali bolje: skozi okno ga je dr. Krauss dvignil kakor vrečo moke.

»Dobro.« je rekel. »Snutil se bom prvi, vi se pa z nogami oprite na moja ramena. Torej začniva!«

Neznanec je pokimal. Čez nekaj trenutkov sta srečno pristala na tleh pod verando. »Sedaj pa čimprej od tod! Podpiral vas bom, da hoste lažje hodili.« je spet spregovoril dr. Krauss.

Podoba je bila, da je starec le s težavo premikal svoje noge, tako je bil oslabiljen od bivanja v omari — ječi. Dr. Krauss ga je moral pravzaprav vleči za seboj.

Ko sta prišla po prostranem zaruščenem vrtu na neko od voine poškodovano dvorišče, je dr. Kraussu nenadoma zmanjkalo tal. Pred očmi svojega nemočnega spremljevalca se je sredi belega dne pogreznil — v zemljo.

Starec, ki ga je dr. Krauss nenadoma rešil iz neprijetnega ujetništva, je nekaj časa začudeno bulil v odprtino v zemlji, v katero se je pogreznil njegov rešitelj. Nato je onotekajočih korakov, pri čemer si je pri hoji pomagal z rokami in nogami, z zadnjimi močmi prilezel do bližnje ceste. Tu je obvestil službo, da stražnika o nesreči. Pred očmi je videl zaradi slabosti zrolj meglo, toda hrup bližnjega cestnega prometa mu je služil kot kašip. Naposled so mu pošle zadnje moči in vrvič stražnika se je onesveščen zgrudil na trdi tlak Apijske ceste.

V bolnišnici so inšpektor Padovani. Onič in Svl zvedeli prve podrobnosti. »Ne vemo še, ali ga je kdo udaril v zatilje, ali pa se je poškodoval pri padcu v studenec.« jim je na širokem stopnišču pripovedoval starejši zdravnik z zlatimi naočniki in umetnimi zobmi, ko so se bližali oddelku, kjer je ležal poškodovanec. »Razen tega ima tudi rano na levem senu od nekega ostrega predmeta. Obe poškodbi sta na glavi, čeprav je znano, da je padel v studenec z nogami navzdol, ker na trž ni pravočasno videl odprtine v zemlji, ki je ostala od nekdanje fontane. Lahko pa tudi domnevamo, da gre za napad ali spopad, seveda pred padcem v studenec, čeprav niso ozavili reševalci blizu mesta nesreče nobenih znakov boja. Iznah leve noge je povsem nedolžna značaja in lahko smo veseli, da se ni pri padcu še bolj poškodoval. Studenec je namreč globok deset metrov in da se je gospod Fermente tako poceni izmazal, se lahko zahvali samo svojemu močnemu in širokemu telesu, ki je povzročilo, da je drsel v globino razmeroma počasi. Studenec namreč nima več tako širokega premera kot ga je imela nekdanja fontana na tem mestu in nihče ga ne unorablja že lepo vrsto let. Tudi vode ni v njem več nobene, sicer bi poškodovanec v njej prav gotovo utonil.«

»Kot kaže, njegovo stanje ni preveč resno.« je pripomnil inšpektor. Ustavili so se pred belo pleskanimi vrati ene izmed bolniških sob.

»Vsekakor mnogo manj, kot smo snočeta domnevali.« je nadaljeval svoje pripovedovanje zdravnik. »Sodim, da ni niti pretres možgan, temveč le izčrpanost. Nekaj časa bo potreboval čimveč miru.«

»Ali je pri zavesti?« je vprašal Padovani.

Za zaprtimi vrati naše vsakdanjosti

Dolžniki družbe na zatožni klopi

(Nadaljevanje z 2. strani)

Kritika in samokritika

Med dolžnike družbe beležijo v mladinskih organizacijah tudi tiste pripadnike visokošolske mladine, ki med počitnicami navidezno sicer

V organizacijah SZDL ugotavljajo, da med ljudsko inteligenco prosvetni delavci vsekakor zavzeto sodelujejo v družbenem življenju. Ne mo-

Priznati moramo, da smo se preveč ozko usmerili in ne znamo široko zajeti delovne inteligence, prav tako pa bi se morali najvidnejši politični delavci v občinah in krajih našega Pomurja v večji meri posluževati osebnega stika. Prav gotovo ne bo niti odklonil povabila h konkretnemu delu v družbi. Večje so le težave s kmetijskimi strokovnjaki. Če je kdo izmed njih voljan delati, mu brž nakopičijo 10 funkcij, ko pa je treba pomagati političnemu aktivu, je učinek enak ničli.

Seminar, dolg leto dni

Res je, vgladi vlečejo, ali pa tudi odbijajo. Ponekod ugotavljajo, da je v organizacijah SZDL malo članstva, ponekod pa je slika boljša. Lahko pa se vprašamo, zakaj naj bi se naši ljudje vključevali v organizacijo SZDL, če le-ta ni pokazala nobenega rezultata v svojem delu, ki bi moralo biti učinkovito ob reševanju najrazličnejših problemov družbenega življenja (šolstvo, zdravstvo, društveno življenje, komunale naloge itd.). Če organizacija SZDL ni učinkovita in ne daje rezultatov pri svojem delu, a se naši ljudje ne bodo vključevali vanjo in bomo smatrali tudi članarino kot breme, kot naloge in dajatev, od katere ni nobene koristi ne za družbo in ne za njene člane. Takšna organizacija ne bo pritegnila k sodelovanju v družbenem življenju ne delovne inteligence, ne delavcev in tudi kmetov ne.

Vsekakor pa to ne zmanjšuje pomena dejstva, da je naša delovna inteligenca najbolj odgovorna za vzgojo mladine. To je stvar nas vseh, mobilizacija sil in skrb pa je prvenstveno stvar mladine, ki mora nekoga pritegniti v pomoč. Dalje je tu vprašanje, kako vzgojiti našega delavca, da bo širše gledal vse naloge, ki so pred njim kot upravljalcem v kolektivu in družbi.

Na nedavnem posvetovanju delavske mladine Pomurja smo slišali umesten predlog, naj bi bila kot uvod na sejah DS, ko gre za pomembne sklepe in ukrepe, ustrezna predavanja. Znano je, da ni seje DS, ko bi navzoči ne obravnavali vprašanj širšega značaja, ki se dotikajo vsaj komune, če ne okraja, republike ali federacije. Če bomo članom DS stvari pravilno razložili, bomo hkrati dosegli dvoje: DS bo sprejel pravilne zaključke, obenem pa se bodo njegovi člani vzgajali in izobraževali. V enem letu bi bil to enoletni seminar, če ga hočemo tako imenovati.

Tudi mladinska univerza v Murški Soboti bi morala prilagajati tematično predavanje delavski mladini in organizacijsko prevzeti nove prijemne, da bi bila predavanja dostopna tudi kmečki mladini Pomurja. Ob vsem tem za zaključek le to: naši delovni inteligenci se obeta obilo hvala in koristnega družbenega dela. Le s tem delom bomo lahko odplačali svoj dolg družbi. Od naših družbenih organizacij pa je odvisno, če bo to odplačevanje dolgo ali kratkoročno.

B. Sinko

TO, KAR JE ZNANO PA RADI POZABLJAMO...

...da je človeško telo sestavljeno iz 65 % vode, 10 % razvzdušja, 21 % je beljakovina (proteini in proteini), maščobe so zastopane s 3 % (masti in lipidi) in samo 1 % je ogljikovih hidratov.

...da znaša površina rdečih krvnih teles ali eritrocitov v petih litrih krvi, kjer jih je pet milijonov, kolikor jih ima človek, 2500 m². Površina enega samega eritrocita pa znaša 100 kv. mikronov.

...da je v Jugoslaviji 82 mest z nad 10.000 prebivalci. Na prvem mestu je Beograd z Zemunom s 469.988 prebivalci. Od slovenskih mest je Ljubljana na četrtem mestu s 138.211 prebivalci, Maribor je s 77.124 osmi, Celje pa s 25.453 prebivalci osemindvajseto.

...da je najvišja stavba na svetu nebotičnik Empire State Building v New Yorku v Ameriki, ki je visok 381 m. Sledita mu nebotičnik Chrysler Building prav tako v New Yorku (319 m) in Eiffelov stolp v Parizu (300 m). Najvišja stavba v Jugoslaviji pa je Katedrala v Zagrebu (105 m).

...da je bila prva kino predstava na svetu l. 1895 v Parizu, zato smatramo to leto kot rojstno letnico kinematografije. Bila je to predstava nemškega filma, so se pa že takrat ukvarjali z zvočnimi filmi. Prva predstava tinituma v sedanji obliki pa je bila leta 1929, ki je kot večina novotarij doživela neuspeh in se umaknila iz Evrope v Ameriko.

Mladina se je polnoštevno udeležila nedavne združitvene občinske konference v M. Soboti (prvi od leve Franjo Sonaja, org. sekr. Obk ZKS

skušajo v znanju prekositi svoje bivše učitelje, toda ne v tem smislu, da bi vanjški mladini kaj kdo ve koristili. Dejstvo je, da so dijaki bolj delavni in več pomagajo akti-

rejo se pa strinjati s tem, da bi moral (!) biti po sodbi gasilskih vodstev sleherni učitelj tudi gasilec, saj je za prosvetne delavce dovolj drugih sektorjev dela z večjo odgovornostjo in večjim pridom za družbo. Žal pa mladim učiteljem skoraj nimamo in kjer so, si svoj položaj v družbi šele ustvarjajo, saj se morajo najprej ustaliti. Res je tudi, da učiteljstvo v prosvetnih družtvih premalo dela. Ob vsem tem in drugem pa moramo priznati, pravijo v organizacijah SZDL, da ljudi ne znamo zainteresirati za stvari, saj nam praksa kaže, da tisti, ki smo jih znali vključiti, dobro delajo. Mnogo manj pa je zavzeta tehnična inteligenca. Delovna inteligenca sicer sodeluje v LT, vendar ne mnogo. Posamezniki so člani odborov organizacij LT, velike prizadevnosti pa ne opažamo, čeprav so tudi redke izjeme.

Tudi primer zdravstvenega prosvetljanja nam kaže, da so zdravniški sodelovali na terenu, čeprav ni bilo prav, da smo jih kdaj pa kdaj obvestili prav v zadnjem hipu. Glede pomoči študentske mladine vaskim aktivom med počitnicami, in sicer sadijo v organizacijah SZDL, da bi nekdo moral skrbeti za to, da bo vsak posameznik res sodeloval v družbenem življenju. Ne moremo pričakovati, da nam bo lastna pobuda posameznikov kar sama po sebi zamašila vrzeli. Praksa pa nam tudi kaže, da delovna inteligenca ni odklonila pomoči, če jo je SZDL povabila k sodelovanju. Vsekakor je tak način dela uspešnejši, kot če zvrnemo vse breme na ramena tistih, ki imajo po 10 funkcij ali še več.

Premajhna dejavnost posameznikov v našem družbenem življenju je postala zadnje čase navada. Pred nevarnostjo te »boleznice« ne smemo zapirati oči. Čeprav se ne širi s pomočjo bacilov in bakterij, je nevarnost, da se bo ta »boleznica« širila tudi v prihodnje, toliko večja, ker so njeni nosilci naši vzgledi.

Naš reporter si je, kolikor mu je dopuščal čas, ogledal svojevrstno evidenco. Družbeno evidenco o tem, koliko v Pomurju sodelujemo v družbenem življenju, ki bi lahko bilo mnogo bogatejše in pestrejšje, če... Da — če ne bi družbeno evidenco beležila toliko dolga: družba ima med nami vrsto dolžnikov. Ta vrsta je zmeraj daljša, a tudi dolg posameznikov je zmeraj večji. Pustimo številke ob strani, ostani- mo pri dejstvih in pogumno pogledmo resnici v oči.

vom na vasi kot predsedniki in sekretarji aktivov s tem, da jih vodi- jo. Le-ti delajo v svojih šolskih mladinskih organizacijah in tudi doma ter opravljajo tako dvojno družbeno delo ob učenju, ki ga ni malo.

NA POTI DO LUNE

Po raznih virih priredil za naše bralce VIKTOR ŠIREC

V kratkem času po prižiga treh raketnih motorjev je letalo že preseglo hitrost zvoka in s tem je izginil sum motorjev. Upravljanje je bilo popolnoma avtomatizirano. V treh minutah je bila dosežena dvainpolkratna hitrost zvoka in v tem času je zmanjšalo goriva.

Tri tone goriva! Da, nezasišeno. Toda — še niso prenehali pisati o tem dogodku na robu vesolja, že se je pojavil nov, sicer neuradni hitrostni rekord: 3.050 km/h. v višini 20.000 metrov. Letalo je upravljal Frank K. Everest. To je bilo sredi leta 1956...

Tako vemo, da so neuradni hitrostni rekordi znatno pomembnejši od uradnih, saj jih prekašajo čez 1200 km na uro!

A letalstvo je komaj starejše od 50 let.

Med tem, ko ljudje še niso utegnili prav razmisliti o zgodovini letalstva, se je že pojavilo zadnje med najhitrejšimi letali X. To je letalo X-15. Moč motorjev tega letala je enaka moči motorjev 250 najtežjih bombardirerjev, ki so jih upravljali v pretekli vojni; sletečih trdnjav. V to letalo je vgrajen raketni motor s potisno silo 30 tisoč ton. Tako je torej nastalo letalo, ki je mnogo več kot raketno letalo in pravzaprav več kot letalo.

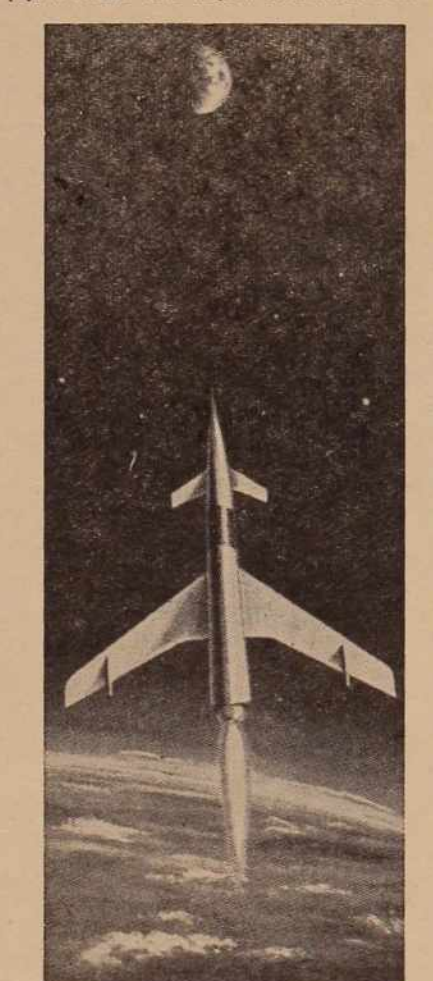
To je prvo vesmirsko letalo!

V začetku so predvideli, da bo znašala največja možna hitrost Mach 7, da bo torej sedemkrat večja od hitrosti zvoka (okrog 7.700 km na uro). Toda ko so izdelali nova pogonska goriva, močnejša od tedaj znanih, so ugotovili, da lahko leti »X-15« okrog Mach 9, torej okrog 10.000 km/h. V začetku so računali, da se bo to letalo lahko dvignilo največ do 160 km visoko, pozneje so že govorili o največji višini 320 km. To je že višina poti umetnih satelitov.

Letalo »X-15« se bo torej povsem ločilo od zemljanskega ozračja in letelo v vesolju kot satelit. Ko vemo to, je važno vedeti, da se to letalo mora vrniti nazaj na zemljo, ker ga bo vodil človek!

»X-15« je debelo cilindrično letalo, dolgo 15 m in takšnega videza, kot da sploh ni za letenje. Pred poletom bo tehtalo 16 ton. Med letenjem se mu bo teža hitro zmanjševala, ker bodo motorji naglo požirali gorivo. Zaradi tega je letalo v bistvu leteči rezervoar. Vzletelo bo s težkega letala v veliki višini, kot doslej vsak hiter X. Ko pa se bo v krožni poti vračalo nazaj v ozračje, se bo ogrelo tudi do 500 stopinj C. Ob prehodu v ozračje se bo hitrost hitro zmanjševala in teža pilota se bo de-

večkrat povečala. Zaradi tega bo morala biti pilotova glava tedaj trdno pritrjena nazaj, kajti sicer mu pade naprej, a lahko se mu zlomi celo vrat. Razne sile delujejo na telo tako, da se kri težko pretaka po žilah, kot da je živo srebro, oči izstopajo iz očesnih vtičnic in proti nevarnosti nezvesti.

Marsikateri vpliv bo zmanjšala posebna obleka, ki je izdelana po znanstvenih izsledkih, sicer človek ne bi mogel v vesolje in nazaj.

V vesolju odpovedo vse lastnosti letala in tudi njegovi instrumenti, zato morajo biti instrumenti izdelani na drugačnih osnovah, kot ostali letalski instrumenti. Niti gorivo niti pilot se ne bosta smela premikati, kajti vsak premik povzroča nestabilnost letala. Če pa se letalo vrne v nepravilnem položaju v ozračje, bo padlo v zrak kot v nekako gost zmes, gostejšo od vode in se bo razbilo na drobne kose. Da bi ohranil ravnotežje, se bo pilot smel premikati le s prsti in z dlanjo. Posebne naprave za krmarjenje bo imel torej vgrajene na naslon sedeža.

In če bo kaj narobe? Pilot ne more izskočiti v vesolje, ker tam ni težnosti, ki bi ga vrnila na Zemljo. Pa če bi ta bila, ne bi mogel izskočiti pri hitrosti nekaj tisoč kilometrov na uro. V vsakem primeru mora ostati v letalu dokler ne bo hitrost manjša od 1500 km na uro. Če pa se letalo zdrobi prej, je konec tudi za pilota.

Toda ne glede na to so že končali načrte za vgraditve motorja medcelinske rakete »SM-64 A« NAVAHO v letalo »X-15« okrog 700 km! A hitrost? Okrog 9 kilometrov v sekundi! Torej okrog 32.000 km na uro.

Hitrost 9 km na sekundo je le za 2 km manjša od tiste, ki je potrebna za medplanetarno potovanje.

Še leta 1929 pa je letelo najhitrejšje letalo 575.700 km/h...

KAM GRE RAZVOJ?

Batni pogonski stroji so v letalstvu vladali od 1900 do 1940. leta. Turboreakcijski in raketni pogon letalskih strojev se zaključuje v leto 1960. Od tega leta do 2000 so obeta atomski pogon v letalstvu. V vsem dosedanjem času pa je razvoj letalstva le posledica vojaških teženj. Toda letalstvo, ki upošteva pilota, je kljub svojemu nezasiščenemu razvoju že manj pomembno. Vse govori o raketah. A rakete so že 1942. leta presegle tudi šestkratno zvočno hitrost. Sodobne rakete pa letijo še več kot z dvajsetkratno hitrostjo zvoka. Človeka pa še ni dovolj. Medkontinentalna potovanja zahtevajo še bolj fantastične hitrosti. Ni največja hitrost niti Machovo število 28, kar pomeni osemindvajsetkratno hitrost zvoka. Saj hočemo vendar na Luno in kmalu potem na Mars. Ali morda ne? Kajpak, da!

Še preden so imeli dovolj tehničnih in znanstvenih podatkov, so si takole zamišljali medplanetarno letalo, ki ni raketa ne letalo, vendar ima že tradicionalno velika krila, ki samo ovirajo polet v velikih hitrostih, kakršne pri sodobnih raketah poznamo

ETIOPIJA - NEIZKORIŠČENO BOGASTVO

Etiopija, dežela, v katero je prispel predsednik Tito na obisk, je edina, ki je ohranila neodvisnost v Afriki, ki so si jo v stoletjih povsem razdelile kolonizatorske dežele. Seveda to, da je ta dežela neodvisna med samimi kolonijami, ni nikdar prišlo kolonizatorjem, zato so se Etiopci morali nenehoma upirati vdomor iz vseh strani. Za to, da so se ohranili v neodvisnosti, se imajo zahvaliti predvsem zemljepisnemu položaju. Zemljo obdajajo puščave in divjine iz vseh strani, leži na treh velikih ravlinah in ima zato tri klime, ima mnogo jezer in rek, ki so osnova za črpanje energije za elektriko.

Etiopija ima 1.200.000 km² in 20 milijonov prebivalcev, ki niso doživeli vse do pred tridesetimi leti skoraj nobenega vidnega napredka, ker so se pač vedno le borili napram neštevilni sovraženim oblastem in žal tudi med seboj, kajti vsak kolčjak pomembnejši plemenski poglavar je hotel vladati vsem. Od tod torej izvira zaostalost in pomanjkanje gospodarskega razvoja. Od tod preskrbovanje s kmetijstvom, od tod dolgotrajna izolacija in nespoštovanje v mednarodnih odnosih.

Dežela se je spremenila v državo šele potem, ko je prevzel oblast Haile Selasie I., ki si je zadal za osnovno nalogo urediti vse območje Etiopije na državni osnovi. Ze leto dni po nastopu oblasti je širokopotezno zasnoval in uveljavil ustavo, zakone in drugo. Njegova vlada je skrbela za razvoj prosvete in zdravstva in seveda tudi gospodarstva. Ta bogata dežela je do vdora Italijanov veliko dosegla v tej smeri in je po preporu, ki je trajal do osvoboditve 1942. leta, nadaljevala svoje širokopotezne načrte.

Etiopija ima bogato, plodno zemljo in to jo rešuje, kajti kljub temu, da se preskrbuje na osnovi poljedelstva (ima dve žetvi letno) ji je dovolj pridelka za domače potrebe in tudi za izvoz. Izvažajo pa toliko, da krije z izvozom tudi uvoz. Seveda bo položaj te dežele še boljši, ko bo razvila industrijo, ki je zdaj še v razvoju. Zdaj prodaja Etiopija kavo, sladkorni trs, kože, krzno itd. Njen velik napredek obeta zlasti dejstvo, da je Etiopija križišče svetovnih trgovskih poti. Ima idealne energetske vire, mnogo rudnega bogastva, torej možnosti, ki narekujejo hiter in energičen napredek dežele.

Vsak napredek pa zahteva mir in mirno sožitje narodov, zato se Etiopija počuje za krepilec veljavnosti načel OZN v svetu, za sistem kolektivne varnosti, miroljubnega sodelovanja, za vse, kar utegne koristiti človeštvu in s tem ljudstvom vsega sveta.

Posvetovanje pogorelcev

Od 26. do 29. januarja je bilo v Karčiju, glavnem mestu Pakistana, zasedanje Sveta ministrov dežel članice okrajnega Bagdadskega pakta. Po pariskem zasedanju Severnoatlantskega pakta še to zasedanje vojaške zveze Zasedanje Bagdadskega pakta bi moralo biti v Bagdadu, glavnem mestu Iraka, ki pa ni več član tega pakta, čeprav formalno ni izstopil iz zveze. S istim dnem preteklega leta, ko je ljudstvo v Iraku vrnilo stari režim, ki se je naslanjal na Zahod, smo menili, da je vsemu svetu jasno, da je začel propadati vpliv Zahoda na vsem Bliznjem vzhodu. Toda iz britanske podzavesti še vedno sili prepričanje, da je Bagdadski pakt triumf zahodne diplomacije in da ga je treba le samo oživiti in osvežiti — potem ko je Irak postal »spasivni« član.

Po zadnjem zasedanju je mogoče opaziti, da je Bagdadski pakt instrument blokav, in da je v svojem bistvu naperjen proti vsobodoljubnim težnjam arabskih dežel. Kot tak Bagdadski pakt nima opravičila za svoj obstoj, je vojaška zveza, ki se nima proti komu boriti in je njegov namen le prividno zelo važen, če ustreza nekemu namenu, ki mu na Zahodu pravijo »zavarovanje« pred vdorom komunizma. Toda Bagdadskega pakta niti dežele članice ne smatrajo za takega, kot bi ga na Zahodu hoteli imeti, kajti v njem štejejo zaščitnika svojih več ali manj lokalnih razmer.

Sicer pa članice vojaških zvez, raznih paktov, povsod po svoje raz-

NAŠ ZUNANJEPOLITIČNI PREGLED

mejo članstvo v njih. Pakistanski voditelji na primer mislijo, da je pakt zlo, da jim da orožje, s katerim je mogoče napasti Indijo. Turčija meni, da je pakt zlo, da brani njene interese do Cipra, Francija išče zaščito za svoje zahleve v Alžiru tudi v vojaški zvezi, Nemčija pa meni, da ji bo članstvo v vojaški zvezi pomagalo do združitve v takšni obliki, kot to sama hoče...

Ob tem bi torej lahko rekli, da so pakti nedonošeni blokavski politike, kot pravijo, da je Bagdadski pakt nedonošček britanske politike. Ta pakt je bil, po revoluciji mladih oficirjev v Egiptu, zaveza med novim v tej deželi, in ostalimi arabskimi deželami. Šlo je za politični in gospodarski vpliv proti arabskemu nacionalizmu. Ta pakt pa je bil zamišljen tudi kot člen med Severnoatlantskim paktom in SEATO, paktem jugovzhodne Azije. Britanija je članica teh paktov, medtem ko gre ZDA le za praktični vpliv, ne pa tudi za formalno članstvo.

Zadnji sesianek Bagdadskega pakta pred letošnjim januarjem, je bil lanj v Londonu — 10 dni po revoluciji v Bagdadu. Že tedaj pakt ni izgubil samo sedeža, imena in enega člana, temveč je postal v bistvu ničten. To je pokazal močan razmah arabskega nacionalnega gibanja in njegovi uspehi.

Kljub temu menijo, da je mogoče »oživiti« Bagdadski pakt. Toda to ni bila glavna točka dnevnega reda zasedanja. Najbolj v ospredju je bilo prizadevanje, da bi Turčija, Iran in Pakistan podpisale pogodbe z ZDA o varnostni varnosti in obrambi, kot so že lani o tem govorili v deklaraciji. Ko se je lani o tem razvedelo, je Sovjetska zveza takoj sporočila, da smatra tako pogodbo za naperjeno proti sebi. Toda izkazalo se je, da niti omenjenim deželam ne gre za pogodbo v taki protikomunistični obliki, temveč za pogodbo, ki bi preprečila napad od koderkoli. Garancijo napram vsaki agresiji! Ker pa imajo Američani vendarle pred očmi spore okoli Indije in Pakistana, nočejo pristati v to in rečejo ne tudi zategadelj, ker želijo ton protikomunističnega prizadevanja v tako imenovanem »vakuumu« v Aziji ohraniti. S tem pa prav določeno povedo, da jim ne gre za karkoli v Aziji, razen za interese bloka.

Vtis, ki ga je naredilo zasedanje Bagdadskega pakta, je podoben rušenju prešibko zgrajene stavbe. Tak vtis pušča v javnosti tudi selitev atomskega centra iz Bagdada v Teheran. Tega centra sicer še niso zgradili, pač pa so sklenili, da bo grajen v Bagdadu, zdaj ga pa tam ne morejo graditi, ko pa imajo v Bagdadu nasprotnika. Vtis pogorelcev torej ni samo »videzen«.

-or-

AMERISKI ZUNANJI MINISTER

DULLES bo obiskal London, Pariz in Bonn. Pričakujejo, da bo Dulles ob tem obisku pojasnil izjave, ki jih je dajal v zvezi z Berlinom in da bo pojasnil sklepe komisije štirih zahodnih dežel, ki pripravljajo odgovor na sovjetski predlog o mirovni pogodbi in reševanju berlinskega problema.

V BELGIJSKEM KONGU v Leopoldvillu so aretirali še 10 črncev, češ da niso spoštovali policijske ure. Neredi, ki so nastali takrat, ko so delegati iz vseafriške konference v Akri hoteli pojasniti stališče konference, se torej nadaljujejo.

V OMANU nadaljujejo borbo proti Angležem. Deset angleških vojakov je v tej borbi padlo, več pa jih je ranjenih. V spopadih sodeluje tudi britansko letalstvo, ki bombardira vasi. Eno izmed vasi so zavržali z zemljo, več pa so jih zažgali. To so takimenovane zastraševalne akcije, ki jih včasih imenujejo tudi policijske. Tak način borbe je bil uspe-

šen nekoč, ko primitivni narodi niso bili od nikoder zaščiteni, toda odkar se je zelo povečala moč OZN in je vedno več neodvisnih držav v teh krajih, ki so prežete s svobodoljubjem, je ta postopek samo dokaz grobosti zahodne civilizacije, ki s tem izraža rasni prezir.

VPRAŠANJE CIPRA je zadnje čase zopet zaostreno zaradi novih vojaških operacij na tem otoku. To vsekakor škodi naporom diplomatov in drugih činiteljev, da bi v pregovorih našli rešitev tega spornega vprašanja, kjer se križajo interesi treh držav in dveh narodnosti.

V ZDRUŽENI ARABSKI REPUBLIKI so se sestali naši strokovnjaki s kulturno in znanstvenim sodelovanjem z generalnim direktorjem oddelka za mednarodno sodelovanje Mohamedom Fatjem. Ti razgovori bodo osnova za načrt sodelovanja, ki ga bosta podpisali za letošnjo leto obe strani. To sodelovanje je samo eno izmed sodelovanj na različnih področjih med obema državama.